

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

BANKU UZRAUDZĪBA

ECB norādījumi par iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (IKPNP)

Projekts

BANKENTOEZICHT

2018. gada marts

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Saturs

1. Ievads	2
1.1. Mērķis	3
1.2. Darbības joma un samērīgums	4
2. Principi	5
1. princips – vadības struktūra ir atbildīga par IKPNP drošu pārvaldību	5
2. princips – IKPNP ir vispārējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa	7
3. princips – IKPNP no dažādām perspektīvām dod būtisku ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās kapitāla pietiekamību	11
4. princips – IKPNP identificēti un ņemti vērā visi būtiskie riski	22
5. princips – iekšējam kapitālam ir augsta kvalitāte un tas ir skaidri definēts	26
6. princips – IKPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas ir atbilstošas, konsekventas un tiek neatkarīgi validētas	29
7. princips – regulāru stresa testu mērķis ir nodrošināt kapitāla pietiekamību nelabvēlīgos apstākļos	34
3. Terminu skaidrojums	37
Saīsinājumi	41

1. Ievads

1. Finanšu satricinājumu dziļumu un smagumu bieži pastiprina kapitāla nepietiekamība un zemā kvalitāte banku sektorā. Tā notika nesenās finanšu krīzes laikā, kad bankām nācās atjaunot savu kapitāla bāzi brīdī, kad to bija visgrūtāk izdarīt. No otras puses, sakarā ar banku risku identificēšanas un novērtēšanas procesa trūkumiem daudziem riskiem nebija atbilstoša kapitāla seguma.¹ Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi veicināt individuālu kredītiestāžu noturību stresa apstākļos, cenšoties uzlabot to uz nākotni vērsto iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (IKPNP), t.sk. visaptverošu stresa testēšanu un kapitāla plānošanu.
2. Attiecīgi IKPNP ir svarīga loma kredītiestāžu riska pārvaldībā. Kas attiecas uz uzraudzības mehānisma (VUM) ietvaros noteiktajām nozīmīgajām iestādēm, ECB sagaida, lai saskaņā ar kapitāla prasību direktīvas (CRD IV)² 73. panta prasībām IKPNP būtu prudenciāls un konservatīvs.³ ECB uzskata, ka pamatots, efektīvs un vispusīgs IKPNP ietver kapitālu apdraudošo risku skaidru novērtējumu un labi strukturētus riska pārvaldības un riska eskalācijas procesus, kas balstās uz pārdomātu un visaptverošu risku stratēģiju, kura atspoguļojas efektīvā risku limitu sistēmā.
3. ECB uzskata, ka pamatots, efektīvs un vispusīgs IKPNP balstīts uz diviem pīlāriem: ekonomisko un normatīvo perspektīvu. Abām šīm perspektīvām vajadzētu vienai otru papildināt un nodrošināt savstarpēji izmantojamu informāciju.
4. IKPNP ir arī svarīgs ievaddatu avots VUM uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (UPNP). Tā rezultātus izmanto UPNP uzņēmējdarbības modeļu, iekšējās pārvaldības un vispārējās riska vadības novērtējumos, kā arī riska kontroles novērtējumos saistībā ar kapitālu apdraudošo risku un 2. pīlāra kapitāla noteikšanas procesu.
5. UPNP kontekstā tiek atzīts, ka labs IKPNP samazina iestādes un tās uzraugu neskaidrību par riskiem, kam pakļauta vai varētu būt pakļauta iestāde, un nodrošina uzraugiem lielāku ticību iestādes spējai turpināt darbību, uzturot pienācīgu kapitalizāciju un efektīvi pārvaldot savus riskus. Lai to panāktu, iestādei, piemērojot uz nākotni vērstu pieeju, jānodrošina, lai visi būtiskie riski tiktu identificēti, efektīvi pārvaldīti (nodrošinot atbilstošu kvantitatīvās

¹ Sk., piemēram, *The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20* ("Bāzeles Komitejas atbildes pasākumi uz finanšu krīzi: ziņojums G20"), Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2010. gada oktobris.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļūvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.06.2013., 338. lpp.).

³ CRD IV 73. pants: "Iestādes izveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesus, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim."

noteikšanas un kontroles mehānismu kombināciju) un segti ar pietiekamu augstas kvalitātes kapitāla apjomu.

1.1. Mērķis

6. ECB norādījumu par IKPNP (turpmāk – norādījumi) mērķis ir nodrošināt caurredzamību, publiskojot ECB izpratni par IKPNP prasībām saskaņā ar CRD IV 73. pantu. Norādījumu mērķis ir palīdzēt iestādēm nostiprināt to IKPNP un mudināt izmantot labāko praksi, sīkāk skaidrojot, ko ECB sagaida saistībā ar IKPNP, tādējādi nodrošinot konsekventāku un efektīvāku uzraudzību.
7. Norādījumos, pamatojoties uz CRD IV ietvertajām IKPNP prasībām, izdalīti septiņi principi, kuri cita starpā tiks ņemti vērā, UPNP kontekstā novērtējot ikvienas iestādes IKPNP. Šie principi tiks ņemti vērā arī pārrunās ar atsevišķām iestādēm uzraudzības dialoga ietvaros.
8. Norādījumi neaizstāj un nemaina nevienu piemērojamo tiesību aktu, ar kuru tiek īstenots CRD IV 73. pants. Ciktāl norādījumi neatbilst piemērojamiem tiesību aktiem, noteicošie ir piemērojamie tiesību akti. Norādījumi iecerēti kā praktisks līdzeklis, kas tiks regulāri aktualizēts, atspoguļojot jaunākās norises un pieredzi. Attiecīgi šajos norādījumos izklāstītie principi un gaidas laika gaitā attīstīsies. Tie tiks pārskatīti, ņemot vērā Eiropas banku uzraudzības prakses un metodoloģijas nepārtraukto attīstību, starptautiskā un Eiropas regulējuma norises un, piemēram, Eiropas Savienības Tiesas sniegtas jaunas autoritatīvas attiecīgo direktīvu un regulu interpretācijas.
9. Šie norādījumi izmanto uz principiem balstītu pieeju, liekot uzsvāru uz atsevišķiem svarīgākajiem aspektiem no uzraudzības perspektīvas. Nav paredzēts, ka tiem būtu jāsniedz visaptverošas norādes par visiem aspektiem, kas svarīgi pamatotam IKPNP. Katras iestādes konkrētajiem apstākļiem atbilstoša IKPNP ieviešana joprojām ir iestādes atbildība. ECB novērtē iestādes IKPNP, atsevišķi izskatot katru konkrēto gadījumu.
10. Papildus šiem norādījumiem un papildus piemērojamiem Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem iestādes tiek mudinātas ņemt vērā citas EBI un starptautisko forumu, piemēram, Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BBUK) un Finanšu stabilitātes padomes (FSP) publikācijas saistībā ar IKPNP. Turklāt iestādēm jāņem vērā visas tām adresētās ar IKPNP saistītās rekomendācijas, piemēram, no UPNP izrietošās rekomendācijas attiecībā uz drošu pārvaldību, risku vadību un kontroli u.c.

1.2. Darbības joma un samērīgums

11. Šie norādījumi attiecas uz jebkuru kredītiestādi, kura tiek uzskatīta par nozīmīgu uzraudzīto iestādi atbilstoši VUM pamatregulas 2. panta 16. punktam.⁴ IKPNP tvērumu nosaka CRD IV 108. pants. Konkrētāk, tas nozīmē, ka dalībvalsts mātes iestādei un iestādām, kuras kontrolē dalībvalsts mātes finanšu pārvaldītājsabiedrība vai dalībvalsts mātes jaukta pārvaldītājsabiedrība, jāizpilda CRD IV 73. pantā noteiktie pienākumi saistībā ar IKPNP konsolidēti vai pamatojoties uz šīs finanšu pārvaldītājsabiedrības vai jauktas finanšu pārvaldītājsabiedrības konsolidēto stāvokli. Tā kā CRD IV 73. pants nosaka tikai minimālās saskaņošanas prasības un dažādās dalībvalstīs bijusi atšķirīga pieeja šā panta ieviešanai, iesaistītajās dalībvalstīs NI uzraudzības jomā ieviests daudz dažādu IKPNP prakšu un prasību.
12. ECB kopā ar valstu kompetentajām iestādēm (VKI) izstrādājusi IKPNP principus. Šo principu mērķis ir nodrošināt augstus uzraudzības standartus, veicinot vienotas metodoloģijas izstrādi šajā svarīgajā uzraudzības jomā.
13. IKPNP pirmām kārtām ir iekšējs process un atbildība par tā samērīgu un drošu ieviešanu joprojām gulstas uz katru atsevišķo iestādi. Saskaņā ar CRD IV 73. pantu IKPNP jābūt samērīgam ar iestādes darbību veidu, mērogu un sarežģītību.
14. Šajos norādījumos izstrādātie principi būs tikai sākuma punkts uzraudzības dialogā ar kredītiestādēm. Tāpēc nebūtu jāuzskata, ka tie ir visaptveroši un ietver visus aspektus, kas ir svarīgi, lai nodrošinātu pamatotu, efektīvu un vispusīgu IKPNP. Iestāžu pienākums ir nodrošināt, lai to IKPNP būtu pamatots, efektīvs un vispusīgs, pienācīgi ņemot vērā iestādes darbību veidu, mērogu un sarežģītību.

⁴ Eiropas Centrālās bankas 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 468/2014, ar ko izveido Vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregula) (ECB/2014/17; OV L 141, 14.05.2014., 1. lpp.).

2. Principi

1. princips – vadības struktūra ir atbildīga par IKPNP drošu pārvaldību

- i) Ņemot vērā IKPNP nozīmīgo lomu iestādes darbībā, tiek sagaidīts, lai visus tā svarīgākos elementus apstiprinātu vadības struktūra. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, augstākā līmeņa vadība un attiecīgās komitejas nodrošinātu, ka saistībā ar IKPNP notiek efektīvas apspriedes un pārbaudes.
- ii) Katru gadu vadības struktūrai būtu jāsniedz savs vērtējums par iestādes kapitāla pietiekamību, kurā ņemti vērā IKPNP rezultāti un jebkāda cita atbilstoša informācija, sagatavojot un parakstot skaidru un koncentrētu paziņojumu – kapitāla pietiekamības paziņojumu (KPP).
- iii) Vadības struktūra uzņemas pilnīgu atbildību par IKPNP īstenošanu un tiek sagaidīts, lai tā apstiprinātu IKPNP pārvaldības sistēmu, kurā skaidri un caurskatāmi sadalīti pienākumi, ievērojot funkciju nodalīšanu. Pārvaldības sistēmai būtu jānosaka skaidra pieeja regulārai IKPNP iekšējai pārskatīšanai un validācijai.

Vadības struktūra apstiprina svarīgākos IKPNP elementus

15. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra sagatavotu un parakstītu KPP un apstiprinātu IKPNP svarīgākos elementus, piemēram:
 - pārvaldības ietvaru;
 - iekšējās dokumentācijas prasības;
 - aptverto vienību loku, risku identificēšanas procesu un iekšējo risku sarakstu un klasifikāciju, kas atspoguļo būtisko risku mērogu;
 - risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas⁵, augsta līmeņa riska novērtējuma pieņēmumus un parametrus (piemēram, laika periods, diversifikācijas pieņēmumi, ticamības līmeņi un turēšanas periodi), kam pamatā ar ticami dati un datu apkopošanas sistēmas;
 - kapitāla pietiekamības novērtēšanai izmantotās metodoloģijas (t.sk. stresa testēšanas sistēmu un skaidri noformulētu kapitāla pietiekamības definīciju).

⁵ IKPNP norādījumi neietver prasību izmantot kādu konkrētu risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju. Sīkāku skaidrojumu sk. sadaļā "Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas izvēle" (6. princips).

16. Vadības struktūra apvieno uzraudzības funkciju un vadības funkciju, kuras var pildīt vai nu viena struktūrvienība vai divas atsevišķas struktūrvienības. Tas, kurai no funkcijām jāapstiprina katrs konkrētais svarīgākais IKPNP elements, atkarīgs no iestādes iekšējās pārvaldības kārtības, kuru ECB interpretē atbilstoši valstu normatīvajiem aktiem un saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem un EBI pamatnostādnēm.⁶

Iekšējā pārskatīšana un validācija

17. Saskaņā ar CRD IV 73. pantu IKPNP regulāri iekšēji jāpārskata. Tiek sagaidīts, lai šī regulārā iekšējā pārskatīšana⁷ aptvertu gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos aspektus, t.sk., piemēram, IKPNP rezultātu izmantošanu, stresa testēšanas ietvaru, riska noteikšanu un datu apkopošanas procesu, ietverot tajā samērīgus izmantoto iekšējo risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju validācijas procesus. Tāpēc iestādei būtu jānodrošina atbilstoša iekšējās pārskatīšanas politika un procesi.
18. ECB sagaida, lai būtu ieviests definēts process, kas nodrošina, ka IKPNP tiek proaktīvi pielāgots, notiekot jebkādām būtiskām pārmaiņām, piemēram, ieejot jaunos tirgos, sākot sniegt jaunus pakalpojumus, sākot piedāvāt jaunus produktus vai mainoties grupas vai konglomerāta struktūrai.
19. Tiek sagaidīts, lai tiktu veiktas IKPNP rezultātu un pieņemumu atpakaļejošās pārbaudes un darbības rezultātu novērtēšana, aptverot, piemēram, kapitāla plānošanu, scenārijus un risku kvantitatīvo noteikšanu.

Kapitāla pietiekamības paziņojums

20. Kapitāla pietiekamības paziņojumā vadības struktūra sniedz savu novērtējumu par iestādes kapitāla pietiekamību un izskaidro savus svarīgākos apstiprinošos argumentus, pamatojot tos ar informāciju, ko tā uzskata par svarīgu, t.sk. IKPNP rezultātiem. ECB uzskata, ka pamatots KPP parāda labu vadības struktūras izpratni par iestādes kapitāla pietiekamību, to noteicošajiem faktoriem un ievainojamības aspektiem, galvenajiem IKPNP ievaddatiem un izvaddatiem, IKPNP pamatā esošajiem parametriem un procesiem un IKPNP atbilstību tās stratēģiskajiem plāniem.

⁶ Sk. CRD IV 56. apsvērumu un 3. panta 1. punkta 7)–9) apakšpunktu un EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību II sadaļu (EBA/GL/2017/11).

⁷ Tiek sagaidīts, lai IKPNP iekšējā pārskatīšana tiktu veikta visaptverošā veidā, iesaistot trīs aizsardzības līnijas, kas ietver attiecīgās darbības funkcijas un neatkarīgu iekšējās kontroles funkciju (risku pārvaldība, atbilstības funkcija un iekšējais audits) atbilstoši to pienākumiem un uzdevumiem.

21. Tiek sagaidīts, lai iestāde lemtu, kam piešķirt pilnvarojumu vadības struktūras vārdā parakstīt KPP, ņemot vērā valsts normatīvos aktus un attiecīgās prudenciālās prasības un vadlīnijas.⁸

2. princips – IKPNP ir vispārējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa

- i) CRD IV 73. pantā noteikts, ka iestādei jāizveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesi, lai novērtētu un uzturētu kapitālu, ko tā uzskata par pietiekamu pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim.
- ii) Līdztekus pienācīgai kapitāla pietiekamības kvantitatīvās novērtēšanas sistēmai jābūt ieviestai kvalitatīvās novērtēšanas sistēmai, kas nodrošina aktīvu kapitāla pietiekamības vadību. Tā ietver kapitāla pietiekamības rādītāju monitorēšanu, lai laikus identificētu un novērtētu iespējamus apdraudējumus, izdarot praktiskus secinājumus un veicot preventīvas darbības, lai nodrošinātu, ka gan pašu kapitāls, gan iekšējais kapitāls tiek saglabāts pietiekamā apjomā.⁹
- iii) Tiek sagaidīts, lai IKPNP kvalitatīvie un kvantitatīvie aspekti būtu savstarpēji atbilstoši, kā arī atbilstu iestādes uzņēmējdarbības stratēģijai un pieļaujamajam risku līmenim. IKPNP būtu jāintegrē iestādes uzņēmējdarbības, lēmumu pieņemšanas un riska pārvaldības procesos. Tiek sagaidīts, lai IKPNP būtu konsekvents un saskaņots visas grupas līmenī.
- iv) No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās nodrošinātu pamatotu un efektīvu vispārējo IKPNP arhitektūru un dokumentāciju saistībā ar IKPNP elementu savstarpējo mijiedarbību un IKPNP integrāciju iestādes kopējā vadības ietvarā.
- v) Tiek sagaidīts, lai IKPNP nodrošinātu atbalstu stratēģisko lēmumu pieņemšanā un vienlaikus no operacionālā viedokļa tā mērķis būtu nodrošināt, lai iestāde visu laiku saglabātu pietiekamu kapitalizāciju, tādējādi veicinot atbilstošu saikni starp riskiem un atlīdzību. Visas metodes un procesus, kurus iestāde izmanto, lai regulētu savu kapitāla pietiekamību operacionālā vai stratēģiskā kapitāla pietiekamības vadības procesa ietvaros, būtu jāapstiprina, pamatīgi jāpārskata un pienācīgi jāietver IKPNP un tā dokumentācijā.

IKPNP kā iestādes vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa

22. Lai novērtētu un nodrošinātu pietiekamu kapitālu iestādes risku segšanai¹⁰, iekšējiem procesiem un pasākumiem būtu jānodrošina, lai kvantitatīvā risku

⁸ EBI pamatnostādņēs par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) sīkāk aprakstīts uzdevumu un pienākumu sadalījums starp vadības struktūras uzraudzības un vadības funkcijām.

⁹ Iekšējā kapitāla jēdziena aprakstu sk. 5. principā.

¹⁰ Vispārējās gaidas attiecībā uz IKPNP kvantitatīvo daļu aprakstītas 3. principā.

analīze, ko atspoguļo IKPNP, tiktu integrēta visās būtiskajās uzņēmējdarbības aktivitātēs un lēmumos.

23. Šādu integrāciju var panākt, izmantojot IKPNP, piemēram, stratēģiskās plānošanas procesā grupas līmenī, kapitāla pietiekamības rādītāju monitorēšanā, lai laikus identificētu un novērtētu iespējamus apdraudējumus, praktisku secinājumu izdarīšanā un preventīvu darbību veikšanā, kapitāla sadalījuma noteikšanā un pieļaujamā risku līmeņa ietvars (PRLI) pastāvīgas efektivitātes nodrošināšanā. Lēmumu pieņemšanas procesā un, piemēram, nosakot mainīgo atbildību vai apspriežot uzņēmējdarbību un riskus visos iestādes līmeņos, t.sk. arī aktīvu un saistību komitejās, riska komitejās un vadības struktūras sanāksmēs, būtu jāizmanto uz IKPNP balstīti un atbilstoši riskam koriģēti darbības rezultātu rādītāji.

Vispārējā IKPNP arhitektūra

24. Vadības struktūra ir atbildīga par pamatotas un efektīvas vispārējās IKPNP arhitektūras uzturēšanu, nodrošinot, lai dažādie IKPNP elementi konsekventi saderētu kopā un lai IKPNP būtu iestādes kopējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa. No iestādes tiek sagaidīts skaidrs skatījums uz to, kā šie elementi tiek konsekventi integrēti efektīvā vispārējā procesā, kas ļauj iestādei ilgstoši nodrošināt kapitāla pietiekamību.
25. Tāpēc iestādei IKPNP dokumentācijā būtu jāietver un jāaktualizē vispārējās IKPNP arhitektūras apraksts, piemēram, pārskats par IKPNP svarīgākajiem elementiem un to kopējo darbību, izskaidrojot, kā integrēts IKPNP un kā iestādē tiek izmantoti tā rezultāti. Tiek sagaidīts, lai šajā IKPNP arhitektūras aprakstā būtu ietverts skaidrojums par IKPNP augsta līmeņa struktūru, par to, kā tā rezultāti tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā, kā arī par saiknēm starp, piemēram, uzņēmējdarbību un risku stratēģiju, kapitāla plāniem, risku identificēšanas procesiem, paziņojumu par pieļaujamo risku līmeni, limitu sistēmām, risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju, stresa testēšanas programmu un vadības pārskatu sniegšanu.

Vadības pārskatu sniegšana

26. IKPNP ir nepārtraukts process. Tiek sagaidīts, lai iestāde integrētu IKPNP rezultātus (piemēram, būtiskas risku pārmaiņas, svarīgākos rādītājus utt.) tās iekšējā vadības pārskatu sniegšanas procesā, nodrošinot atbilstošu pārskatu biežumu. Attiecībā uz pārskatu biežumu tiek sagaidīts, lai tie tiktu sniegti vismaz reizi ceturksnī, bet atkarībā no iestādes lieluma, sarežģītības, uzņēmējdarbības modeļa un riska veidiem pārskatus var būt nepieciešams sniegt biežāk, lai nodrošinātu savlaicīgas pārvaldības darbības.
27. Tiek sagaidīts, lai IKPNP rezultāti saistībā ar risku kvantitatīvo noteikšanu un kapitāla sadalījumu pēc to apstiprināšanas kļūtu par darbības rezultātu

svarīgāko atskaites punktu un mērķrādītāju, pēc kura tiek vērtēti katras nodaļas (kura uzņemas riskus) finanšu un pārējie rezultāti. Tas būtu jānostiprina, ieviešot drošu IKPNP pārvaldības sistēmu un arhitektūru, kā aprakstīts 1. principā.

IKPNP un pieļaujamā risku līmeņa ietvars

28. Tiek sagaidīts, lai iestādes pieļaujamā risku līmeņa ietvarā būtu formalizēta mijiedarbība starp PRLI un citiem stratēģiskajiem procesiem, piemēram, IKPNP, ILPNP, atvaseļošanas plānu un atlīdzības sistēmu atbilstoši VUM uzraudzības paziņojumam par pārvaldību un vēlmi uzņemties risku.¹¹ Labi izstrādātam PRLI, kas formulēts paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni, būtu jābūt IKPNP arhitektūras neatņemamai sastāvdaļai un drošas risku un kapitāla pārvaldības stūrakmenim.
29. Tiek sagaidīts, lai iestāde savā paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni izklāstītu skaidru un precīzi formulētu skatījumu uz saviem riskiem un darbībām, ko tā paredz veikt saistībā ar šiem riskiem, atbilstoši tās uzņēmējdarbības stratēģijai. Konkrēti paziņojumā būtu jāietver apraksts par motivāciju pieņemt noteiktus riska veidus, produktus vai reģionus, vai izvairīties no tiem.
30. Visas grupas pieļaujamā risku līmeņa ietvaram un tā īstenošanai būtu jābūt pamatfaktoram, kas ierobežo un nosaka iestādes vispārējo riska profilu. Turklāt PRLI ir būtisks iestādes stratēģijas izstrādes un īstenošanas procesa elements. PRLI strukturētā veidā sasaista riskus, ko iestāde uzņēmusies, ar tās kapitāla pietiekamību un stratēģiskajiem mērķiem. PRLI ietvaros iestādei būtu jānosaka un jāņem vērā arī tās pārvaldības rezerves.
31. Iestādei būtu skaidri jānorāda, kā IKPNP balsta tās stratēģijas un pieļaujamā risku līmeņa īstenošanu un monitorēšanu un kā tas ļauj tai efektīvi ievērot apstiprinātās risku robežas, kas noteiktas paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni. Lai veicinātu drošu un efektīvu risku pārvaldību, tiek sagaidīts, lai iestāde, veidojot efektīvu risku monitorēšanas un ziņošanas sistēmu un pietiekami granulāru limitu sistēmu (t.sk. efektīvas eskalācijas procedūras), kurā noteikti konkrēti limiti, piemēram, atsevišķajiem riskiem, apakšriskiem, vienībām un darbības jomām, tādējādi īstenojot grupas paziņojumu par pieļaujamo risku līmeni, izmantotu IKPNP rezultātus.

Konsekvence starp IKPNP un atvaseļošanas plāniem

32. Atvaseļošanas plāns ir vērsts uz to, lai nodrošinātu iestādes izdzīvošanu spriedzes periodos, kas apdraud tās dzīvotspēju. Tā kā nepietiekama kapitalizācija ir viens no galvenajiem apdraudējumiem uzņēmējdarbības nepārtrauktībai/dzīvotspējai, pastāv dabiska saikne starp IKPNP, kas balsta

¹¹ Sk. "VUM uzraudzības paziņojumu par pārvaldību un vēlmi uzņemties risku", ECB, 2016. gada jūnijs.

darbības nepārtrauktību no kapitāla viedokļa, un atveseļošanas plānu, kas vērsts uz dzīvotspējas atjaunošanu apstākļos, kad iestāde nokļuvusi spriedzes situācijā. Attiecīgi no iestādes tiek gaidīts, lai tā nodrošinātu konsekvenci un saskaņotību starp IKPNP un atveseļošanas plānošanu attiecībā uz agrīnās brīdināšanas signāliem, rādītājiem, eskalācijas procedūrām pēc šo robežvērtību pārsniegšanas un potenciālajām pārvaldības darbībām.¹² Turklāt potenciālās pārvaldības darbības IKPNP ietvaros bez kavēšanās būtu jāatspoguļo atveseļošanas plānā un otrādi, lai nodrošinātu aktuālas informācijas pieejamību.

Konsekvence un saskaņotība grupu līmenī

33. IKPNP būtu jānodrošina kapitāla pietiekamība atbilstošajos konsolidācijas līmeņos un atbilstošajām attiecīgās grupas vienībām, kā nosaka CRD IV 108. pants. Lai būtu iespējams efektīvi novērtēt un nodrošināt kapitāla pietiekamību visās vienībās, stratēģijai, risku pārvaldības procesiem, lēmumu pieņemšanai un metodoloģijām un pieņēmumiem, ko izmanto, kvantitatīvi nosakot kapitāla apjomu, jābūt saskaņotiem visā to piemērošanas tvērumā. No iestādes tiek gaidīts arī, lai tā konservatīvā un prudenciālā veidā novērtētu iespējamās šķēršļus kapitāla pārvietojamībai grupas iekšienē un ņemtu tos vērā IKPNP.

¹² Tomēr gadījumos, kad IKPNP un atveseļošanas plānošanas pamatā esošie principi atšķiras, paredzamās pārvaldības darbības var būt atšķirīgas.

3. princips – IKPNP no dažādām perspektīvām dod būtisku ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās kapitāla pietiekamību

- i) IKPNP ir būtiska loma iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās pienācīgu kapitalizāciju. Lai nodrošinātu šo devumu darbības nepārtrauktības uzturēšanā, iestādei būtu jāīsteno samērīgs IKPNP, kas ir prudenciāls un konservatīvs un kurā integrētas divas savstarpēji papildinošas iekšējās perspektīvas.
- ii) No iestādes tiek gaidīts, lai tā izmantotu normatīvo perspektīvu, kas ietver daudzgadu novērtējumu par iestādes spēju pastāvīgi izpildīt visas ar kapitālu saistītās regulatīvās un uzraudzības prasības un nosacījumus un pildīt visus citus ārējos finansiālos ierobežojumus vidējā termiņā. Tas ietver novērtējumu par pamatotu bāzes scenāriju un piemērotiem, konkrētajai iestādei atbilstošiem nelabvēlīgajiem scenārijiem, ko atspoguļo iestādes daudzgadu kapitāla plānošana un kas atbilst iestādes vispārējiem plānošanas mērķiem.
- iii) Tiek sagaidīts, lai normatīvo perspektīvu papildinātu ekonomiskā perspektīva, saskaņā ar kuru iestādei būtu jāidentificē un kvantitatīvi jāizsaka visi būtiskie riski, kas var izraisīt ekonomiskus zaudējumus un samazināt tās iekšējo kapitālu. Šīs ekonomiskās perspektīvas kontekstā iestādei būtu jānodrošina, ka tās riski ir pienācīgi nodrošināti ar iekšējo kapitālu atbilstoši tās iekšējā kapitāla pietiekamības koncepcijai.
- iv) Abām šīm perspektīvām būtu jānodrošina savstarpēji izmantojama informācija un būtu jābūt integrētām visos svarīgākajos uzņēmējdarbības virzienos, kā aprakstīts 2. principā.

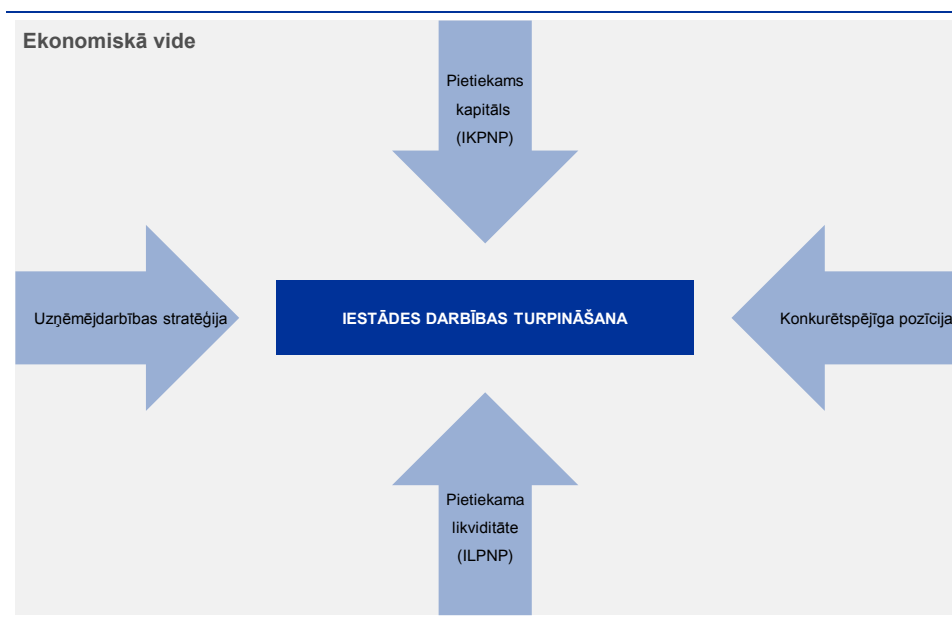
Mērķis – dot ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā

- 34. IKPNP mērķis ir dot ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā no kapitāla viedokļa, nodrošinot, ka iestādes kapitāls pat pēc ilgstoša nelabvēlīgas attīstības perioda ir pietiekams, lai uzņemtos riskus, absorbētu zaudējumus un īstenotu ilgtspējīgu stratēģiju. Tiek sagaidīts, ka šis darbības nepārtrauktības mērķis atspoguļots iestādes PRLI (kā norādīts 2. principā), un iestāde izmanto IKPNP ietvaru, lai kopējo kapitāla ierobežojumu ietvaros pārskatītu savu pieļaujamo risku līmeni un pieļaujamās robežvērtības, ņemot vērā iestādes riska profilu un ievainojamību.
- 35. No iestādes tiek gaidīts, lai šo kapitāla ierobežojumu ietvaros tā izvērtētu un noteiktu pārvaldības rezerves virs līmeņa, ko paredz minimālās regulatīvās un

uzraudzības prasības¹³ un iekšējās kapitāla vajadzības, kas ļauj tai ilgtspējīgi īstenot savu stratēģiju. Lai vidējā termiņā nodrošinātu pietiekamas pārvaldības rezerves, iestādei būtu jāņem vērā, piemēram, tirgu, ieguldītāju un darījuma partneru gaidas, iespējamus peļņas sadales ierobežojumus maksimāli sadalāmās summas (MSS) rezultātā, un uzņēmējdarbības modeļa atkarību no spējas izmaksāt prēmijas, dividendes un maksājumus par pirmā līmeņa papildu kapitāla instrumentiem u.c. Papildus minētajiem ārējiem ierobežojumiem pārvaldības rezervēm vajadzētu, piemēram, absorbēt ar kapitāla rādītāju aplēsēm saistīto nenoteiktību un tās rezultātā iespējamās kapitāla rādītāju svārstības, atspoguļot iestādes pieļaujamo risku līmeni un nodrošināt zināmu elastību uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanā.

1. attēls

IKPNP dod ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā

Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

Normatīvā perspektīva

36. Normatīvā perspektīva ir daudzgadu novērtējums par iestādes spēju pastāvīgi izpildīt visas ar kapitālu saistītās kvantitatīvās regulatīvās un uzraudzības prasības un nosacījumus, kā arī visus citus ārējos finansiālos ierobežojumus.
37. No iestādes tiek sagaidīts, lai tā papildus, piemēram, sviras rādītāja prasībām, lielu riska darījumu prasībām un minimālajām pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasībām (MREL), īpaši ņemtu vērā 1. un 2. pīlāra kapitāla prasības, CRD IV rezervju regulējumu un 2. pīlāra kapitāla norādes (sk. 2. att.).

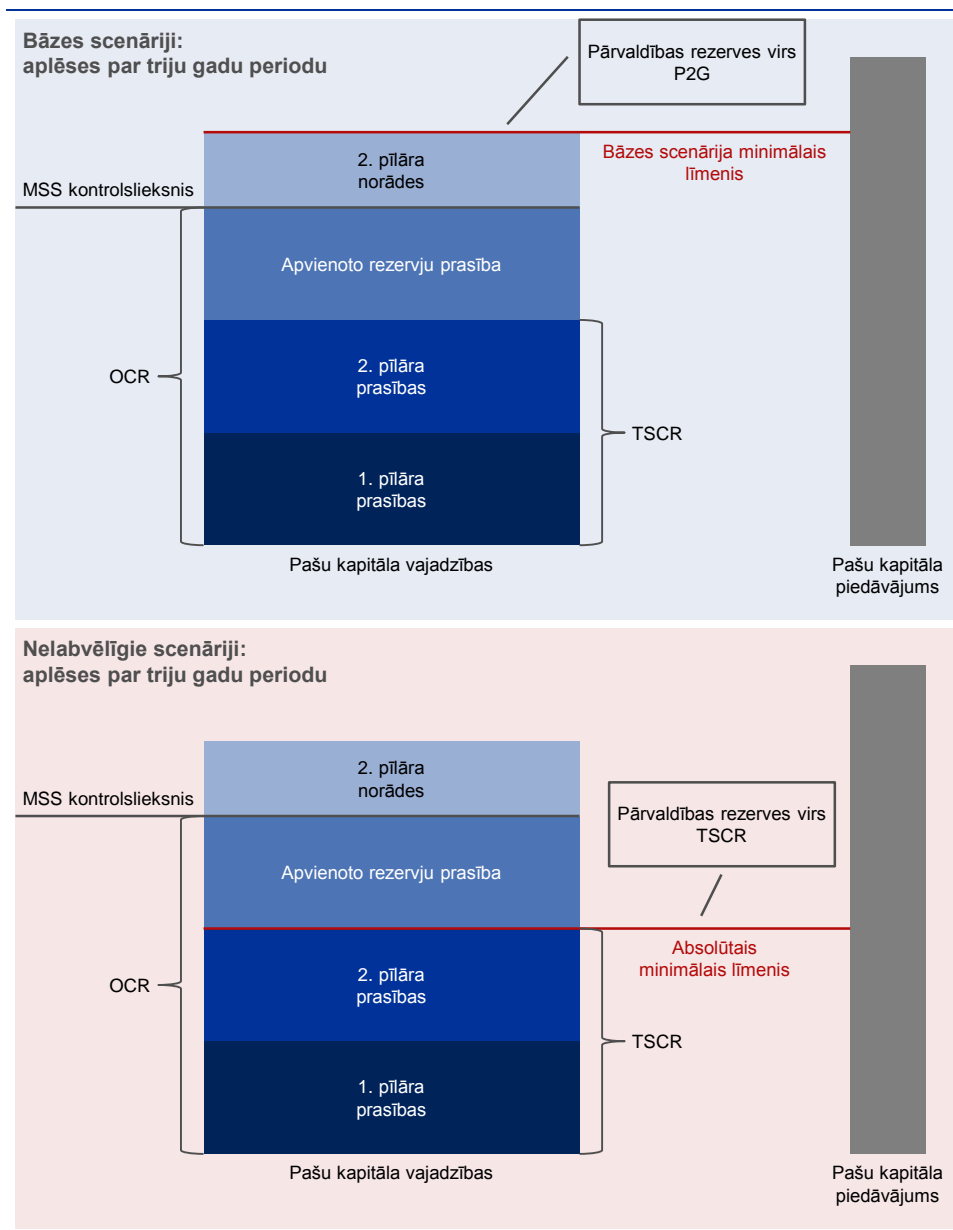
¹³ Pārvaldības rezervju koncepcija faktiski nenosaka jaunas minimālās kapitāla prasības papildus spēkā esošajām normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām. Lai gan kopumā pārvaldības rezervju līmenim būtu jābūt virs nulles līmeņa, teorētiski iestāde varētu pamatot, ka atkarībā no vērtētā scenārija pārvaldības rezerves nulles līmenī tomēr ļauj tai ilgtspējīgi īstenot savu uzņēmējdarbības modeli.

38. Normatīvās perspektīvas kontekstā būtu jāņem vērā visi būtiskie riski, kas plānošanas periodā ietekmē atbilstošos regulatīvos rādītājus, t.sk. pašu kapitāla un riska darījumu apjomus. Tāpēc, neraugoties uz to, ka normatīvās perspektīvas rezultāti izteikti kā regulatīvā mērījumu sistēmā, normatīvā perspektīva neaprobežojas ar 1. pīlāra riskiem, kas ņemti vērā regulatīvajās kapitāla prasībās. Vērtējot kapitāla pietiekamību normatīvās perspektīvas kontekstā, iestādei būtu jāņem vērā visi attiecīgie riski, kurus tā kvantitatīvi noteikusi ekonomiskās perspektīvas kontekstā, un jāizvērtē, cik lielā mērā šie riski plānošanas periodā varētu īstenoties atkarībā no piemērotajiem scenārijiem.
39. No iestādes tiek sagaidīts, lai tā uzturētu stabilu un aktualizētu kapitāla plānu, kas atbilst tās stratēģijām, pieļaujamajam risku līmenim un kapitāla resursiem. Tiek sagaidīts, lai kapitāla plānā tiktu iekļauti bāzes un nelabvēlīgie scenāriji, kas aptver vismaz trīs gadu ilgu nākotnes periodu. No iestādes tiek sagaidīts arī, lai tā ņemtu vērā juridiskā, regulatīvā un grāmatvedības ietvara turpmāko pārmaiņu¹⁴ ietekmi un pieņemtu pārdomātu un pamatotu lēmumu, kā tās atspoguļot kapitāla plānošanā.

¹⁴ Iestāde var piemērot atšķirīgu pieeju atkarībā no konkrēto pārmaiņu iespējamības un potenciālās ietekmes. Piemēram, dažas pārmaiņas ir maz ticamas, tomēr to ietekme uz iestādi varētu būt tik liela, ka iestādei būtu jāizstrādā ārkārtas pasākumi. Vienlaikus citas – ticamākas – regulatīvās pārmaiņas būtu jāatspoguļo pašā kapitāla plānā. Kā nesenus jauna regulējuma piemērus var minēt 9. Starptautisko finanšu pārskatu standartu (9. SFPS), Banku sanācības un noregulējuma direktīvu (BSND) un Standartizēto pieeju darījuma partnera kredīriskam (SA-CCR).

2. attēls

Pārvaldības rezerves un citi kapitāla ierobežojumi normatīvās perspektīvas kontekstā

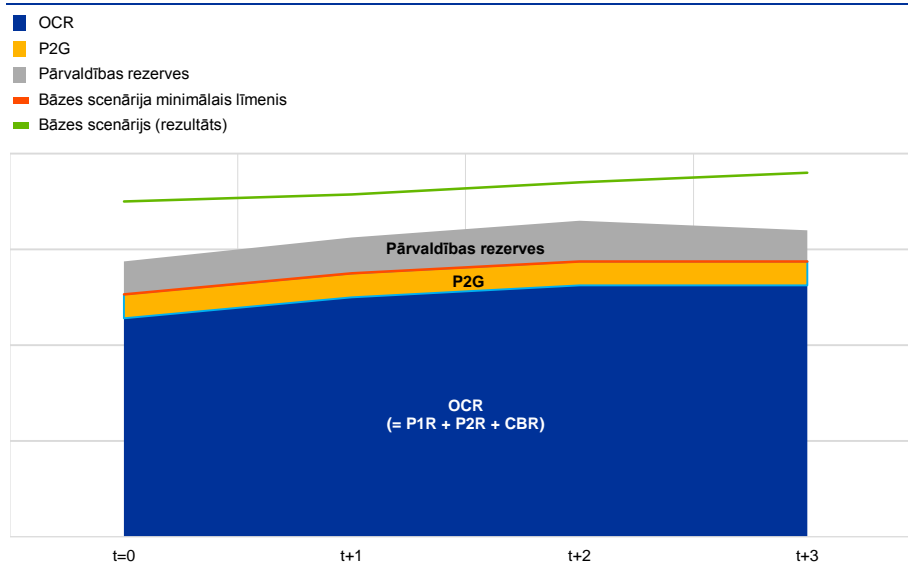

Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

40. Attiecībā uz apsvērumiem, kas nav saistīti ar spriedzes periodiem, t.sk. kapitāla plānos ietvertajām bāzes scenārija aplēsēm, tiek sagaidīts, lai iestāde ņemtu vērā ne tikai kopējās UPNP kapitāla prasības (TSCR), bet arī apvienoto rezervju prasības (CBR), t.i., kopējās kapitāla prasības (OCR) un 2. pīlāra norādes (P2G). Iestādei būtu jāņem vērā minētās prasības, lai noteiktu atbilstošas pārvaldības rezerves un īstenotu kapitāla plānus, kas ļauj tai gaidāmajos bāzes scenārija apstākļos vidējā termiņā izpildīt OCR un P2G (piemēru sk. 3. att.).

3. attēls

Bāzes scenārija kapitāla rādītāja aplēse normatīvās perspektīvas kontekstā

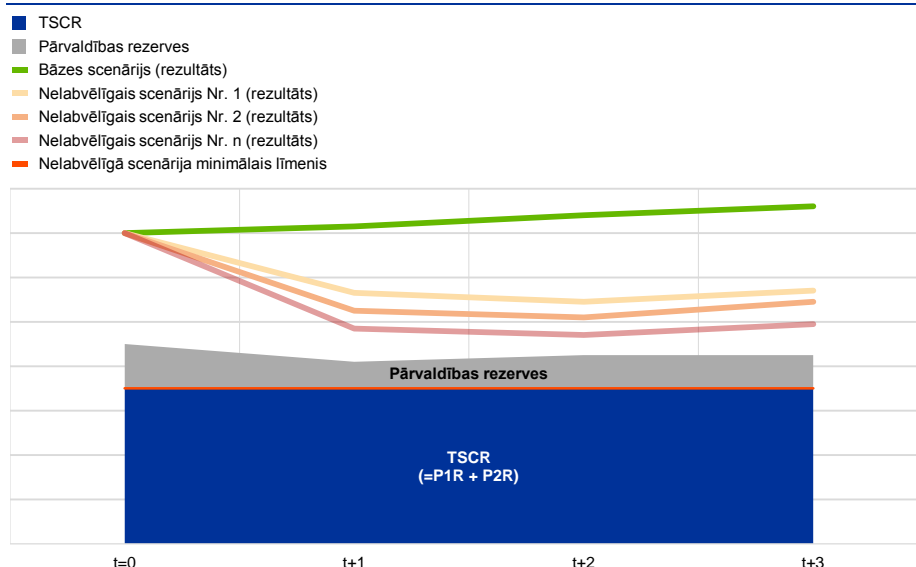
Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

41. Tiek gaidīts, lai iestāde censtos izpildīt TSCR jebkurā laikā, t.sk. ilgstošos nelabvēlīgas attīstības periodos, kuros būtiski samazinās pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1). Pietiekami nelabvēlīgu scenāriju gadījumā¹⁵ var būt pieļaujami, ka iestāde neizpilda P2G un apvienoto rezervju prasības. Tomēr tiek sagaidīts, lai, ievērojot minētos apsvērumus, iestāde papildus TSCR prasībām noteiktu atbilstošas pārvaldības rezerves un īstenotu tās savos kapitāla plānos, tādējādi ļaujot saglabāt kapitāla līmeni virs TSCR un vidējā termiņā izpildīt, piemēram, tirgus gaidas pat nelabvēlīgos apstākļos (piemēru sk. 4. att.).
42. Ja iestāde kapitāla plānā ietver pieņēmumus par pārvaldības darbībām, tiek sagaidīts, lai tā arī novērtētu šādu pasākumu izpildāmību un gaidāmo ietekmi attiecīgajos scenārijos, un nodrošinātu caurredzamību attiecībā uz katra pasākuma kvantitatīvo ietekmi uz lēstajiem rādītājiem. Ja iespējams, izmantotajiem pieņēmumiem būtu jābūt saskaņā ar atvērto plānu.

¹⁵ Nelabvēlīgu scenāriju nopietnības pakāpes sīkāk skaidrotas 7. principā.

4. attēls

Kapitāla rādītāja nelabvēlīgā scenārija aplēse normatīvās perspektīvas kontekstā

Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

Ekonomiskā perspektīva

43. Tiek sagaidīts, lai iestāde pārvaldītu savu kapitāla pietiekamību ekonomiskās perspektīvas kontekstā, garantējot, lai tās riski būtu pienācīgi nodrošināti ar iekšējo kapitālu saskaņā ar 5. principā ietvertajām gaidām. Lai nodrošinātu ekonomiskā kapitāla pietiekamību, iestādes iekšējam kapitālam jābūt pietiekamam, lai ar to varētu pastāvīgi nodrošināt iestādes riskus un atbalstīt tās stratēģiju. Šīs perspektīvas kontekstā tiek sagaidīts, lai iestādes veiktais novērtējums aptvertu visu iespējamo risku spektru, kas varētu būtiski ietekmēt tās kapitāla pozīciju, ņemot vērā tās apgrozāmo aktīvu, saistību un risku patiesās vērtības apsvērumus.¹⁶ Tiek sagaidīts, lai iestāde pārvaldītu ekonomiskos riskus un tos atbilstoši novērtētu jutīguma analizē un kapitāla pietiekamības monitoringā.
44. Identificējot un kvantitatīvi nosakot iespējamus paredzamos zaudējumus (ciktāl tie nav ņemti vērā, nosakot iekšējo kapitālu) un neparedzamos zaudējumus, kas tai varētu rasties, un tos sedzot ar iekšējo kapitālu, iestādei būtu jāizmanto savas procedūras un metodoloģijas, ievērojot samērīguma principu. Tiek gaidīts, lai iestāde veiktu atsauces datumā pastāvošās situācijas risku kvantitatīvo noteikšanu konkrētajā laika punktā. Tiek sagaidīts, lai papildus tiktu

¹⁶ Ekonomiskās kapitāla pietiekamības koncepcijas, t.sk., piemēram, neto pašreizējās vērtības koncepcijas, definīciju un kritērijus nosaka pašas iestādes. Kaut arī tiek gaidīts, lai šīs perspektīvas pamatā esošā koncepcija būtu saskaņā ar "ekonomiskās vērtības" koncepciju, kas aprakstīta EBI Pamatnostādnēs par procentu likmju riska pārvaldību, kas izriet no netirdzniecības portfeļa darbībām (EBA/GL/2015/08) (to dēvē arī par netirdzniecības portfeļa procentu likmju risku, IRRBB), šie norādījumi neparedz kādas konkrētas risku vai iekšējā kapitāla kvantitatīvas noteikšanas metodoloģijas izmantošanu.

sagatavots novērtējums par šīs pastāvošās situācijas novērtējumā neietvertu būtisku nākotnes norižu (piemēram, potenciālo pārvaldības darbību, ārējās vides pārmaiņu utt.), ietekmi.¹⁷

45. Tiek sagaidīts, lai, īstenojot stratēģisko un darbības vadību un pārskatot pieļaujamo risku līmeni un uzņēmējdarbības stratēģijas, iestāde izmantotu ekonomiskā kapitāla pietiekamības novērtējuma rezultātus un rādītājus. Papildus prudenciālajai iekšējā kapitāla definīcijai¹⁸ un risku kvantitatīvajai noteikšanai, iestādei būtu jāizstrādā ekonomiskā kapitāla pietiekamības koncepcija, kas tai ļautu saglabāt ekonomisko dzīvotspēju un īstenot savu stratēģiju. Tas ietver vadības procesus, kas ļauj savlaicīgi noteikt, kad nepieciešams rīkoties, lai novērstu veidojošos iekšējā kapitāla trūkumus un veiktu efektīvus pasākumus (piemēram, kapitāla palielināšanu, riska samazināšanu).
46. Iestādes ekonomisko kapitāla pietiekamību nepieciešams aktīvi monitorēt un pārvaldīt. Tāpēc, iestādei būtu jāizstrādā un jāplāno īstenojamās procedūras un pārvaldības darbības, kas jāveic, lai novērstu situācijas, kurās varētu veidoties nepietiekama kapitalizācija.

5. attēls

Pārvaldības apsvērumi ekonomiskās perspektīvas kontekstā

Svarīgi atzīmēt, ka grafiks nav jāuztver kā ekonomiskās situācijas attēlojums konkrētajā laika punktā. Tajā attēlota ekonomiskā kapitāla līmeņa pazemināšanās, kas laika gaitā varētu būt vērojama papildus parastajam ekonomiskās attīstības ciklu norisēm. No iestādes tiek sagaidīts, lai tai būtu stratēģija šādas pazemināšanās novēršanai un lai tā nodrošinātu aktīvu kapitāla pietiekamības pārvaldību. Vissvarīgākais – tiek sagaidīts, lai risku un pieejamā iekšējā kapitāla kvantitatīvās noteikšanas rezultāti tiktu ietverti normatīvās perspektīvas aplēsēs.

47. Ja iestāde konstatē būtisku savas ekonomiskā kapitāla pozīcijas sarukuma tendenci, tai būtu jāapsver pasākumi, kas ļautu saglabāt pienācīgu kapitalizāciju, pavērst tendenci pretējā virzienā un pārskatīt savu stratēģiju un pieļaujamo risku līmeni (indikatīvu piemēru sk. 5. att.). Attiecīgi, ja iestādes kapitāls samazinās zem iekšējā kapitāla pietiekamības sliekšņa, tai būtu jāspēj

¹⁷ Pārvaldības darbības cita starpā ietver kapitāla pasākumus, uzņēmējdarbības virzienu iegādi vai pārdošanu, riska profila pārmaiņas utt.

¹⁸ Kas tiek sagaidīts attiecībā uz iekšējo kapitālu, aprakstīts 5. principā.

veikt nepieciešamos pasākumus un sniegt skaidrojumu, kādos veidos tiks nodrošināta kapitāla pietiekamība vidējā termiņā.

Ekonomiskās un normatīvās perspektīvas mijiedarbība

48. Ekonomiskās perspektīvas kontekstā ekonomiskie riski un zaudējumi nekavējoties un pilnā apmērā ietekmē iekšējo kapitālu. Tāpēc ekonomiskā perspektīva sniedz ļoti visaptverošu risku kopainu.¹⁹ Daži no šiem riskiem vai ar tiem saistītie riski var arī daļēji vai pilnībā īstenoties vēlāk normatīvās perspektīvas kontekstā grāmatvedības zaudējumu, pašu kapitāla samazinājumu vai prudenciālo uzkrājumu veidā.
49. Tāpēc normatīvās perspektīvas kontekstā iestādei būtu jānovērtē apjoms, kādā riski, kas identificēti un kvantitatīvi noteikti ekonomiskās perspektīvas kontekstā, varētu nākotnē ietekmēt iestādes pašu kapitālu un kopējo riska darījumu vērtību. Tādējādi tiek sagaidīts, ka aplēsēs par nākotnes kapitāla pozīciju normatīvās perspektīvas kontekstā pienācīgi ņemti vērā ekonomiskās perspektīvas kontekstā veiktie novērtējumi.
50. Konkrētāk, būtu jāņem vērā riski un ietekmes, kas, aplūkojot tikai grāmatvedības/regulatīvo kapitāla ietvaru, ne vienmēr ir acīmredzami, bet varētu īstenoties un ietekmēt nākotnes regulatīvo pašu kapitālu vai kopējo riska darījumu vērtību.
51. Un no otras puses, tiek sagaidīts, lai iestāde izmantotu normatīvās perspektīvas novērtējumu rezultātus²⁰, kvantitatīvi nosakot riskus ekonomiskās perspektīvas kontekstā un tos koriģējot vai papildinot, ja tie pienācīgi neatspoguļo aplūkotā nelabvēlīgā scenārija (vai scenāriju) riskus. Tādējādi tiek sagaidīts, lai normatīvā un ekonomiskā perspektīvas nodrošinātu savstarpēji izmantojamu informāciju.
52. Ņemot vērā to, ka kapitāla definīcijas un līmeņi, risku veidi un apjomi un minimālie kapitāla rādītāji abu šo perspektīvu kontekstā parasti atšķiras, un to, ka laika gaitā un dažādās iestādēs neviena no perspektīvām nav sistemātiski stingrāka par otru, efektīvas riska pārvaldības īstenošanai nepieciešams piemērot abas perspektīvas.²¹

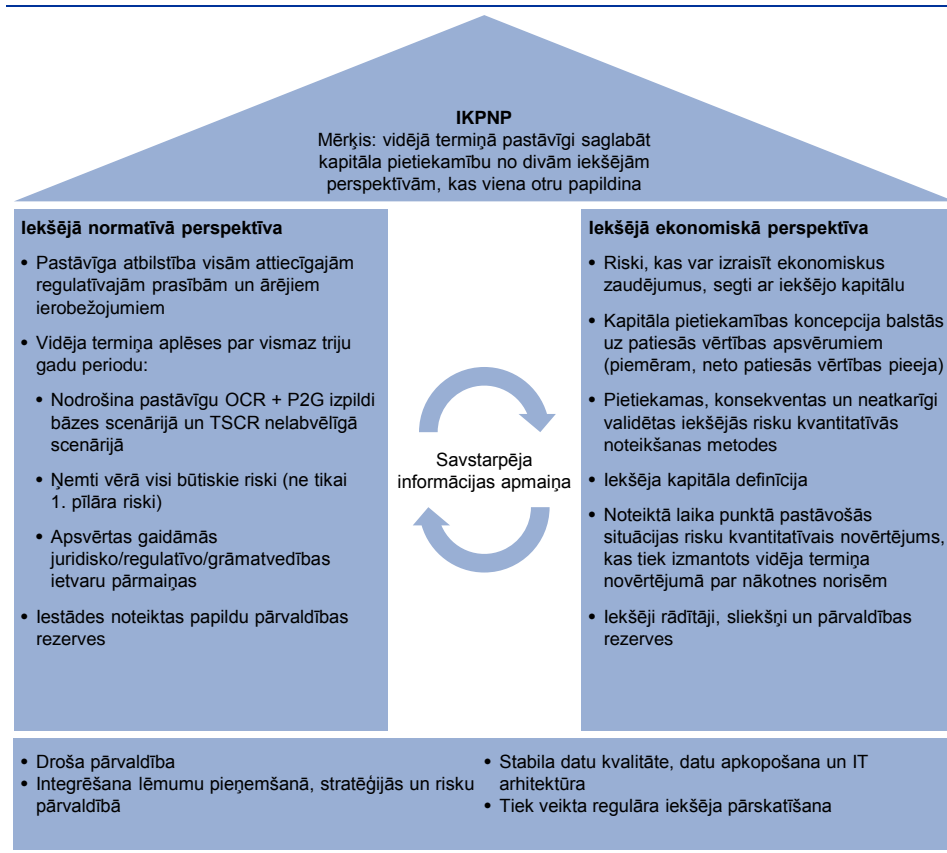
¹⁹ Piemēram, netirdzniecības portfeļa procentu likmju riska negatīvā ietekme uz ekonomisko vērtību (t.i., iestādes paredzamo neto naudas plūsmu pašreizējās vērtības pārmaiņas) sniedz priekšstatu par potenciālo ilgtermiņa ietekmi uz iestādes riska darījumiem kopumā. Normatīvās perspektīvas kontekstā šis risks var īstenoties, piemēram, kā peļņas samazinājums vai ar attiecīgo portfeli saistīts darījums.

²⁰ Tas īpaši attiecas uz riskiem, kuru kvantitatīvā noteikšana ir sarežģītāka. Tiek sagaidīts, lai jebkādi ekonomiskās perspektīvas kontekstā veiktie risku kvantitatīvo novērtējumu pielāgojumi tiktu pilnībā pamatoti un dokumentēti.

²¹ Tam pamatā esošie vispārīgie apsvērumi ir tie paši, kas izklāstīti saistībā ar IRRBB attiecīgajās EBI pamatnostādņēs (EBA/GL/2015/08): "Svarīgi procentu likmju risku vērtēt gan no ekonomiskās vērtības, gan no peļņas viedokļa. Piemēram, ietekmes uz ekonomisko vērtību (t.i., bankas paredzamo neto naudas plūsmu pašreizējās vērtības pārmaiņu) noteikšana sniedz priekšstatu par potenciālo ilgtermiņa ietekmi uz iestādes kopējiem riska darījumiem. Svarīgs procentu likmes analīzes aspekts ir arī peļņas svārstīgums, jo būtiska peļņas samazināšanās var apdraudēt turpmāko kapitāla pietiekamību."

6. attēls

IKPNP perspektīvu un galveno iezīmju pārskats

3.1. piemērs.

Pārvaldības rezerves

Jo vājāka iestādes kapitāla bāze, jo sarežģītāka un dārgāka ir tās iecerētā uzņēmējdarbības modeļa īstenošana. Piemēram, ja ieguldītāju, darījuma partneru un klientu uztverē zemāks kapitāla līmenis palielina iestādes saistību neizpildes risku, tie pieprasa augstākas riska prēmijas, kas nelabvēlīgi ietekmē iestādes peļņitspēju, iespējams, apdraudot tās darbības nepārtrauktību, neraugoties uz to, ka šīs iestādes kapitāla līmenis joprojām ir augstāks par minimālajām regulatīvajām un uzraudzības prasībām.

Kā vēl vienu piemēru var minēt dividendes un maksājumus par pirmā līmeņa papildu kapitāla instrumentiem. Ja iestādes stratēģijas pamatā ir kapitāla instrumentu emisija kapitāla tirgū, zemāks kapitāla līmenis var mazināt ieguldītāju konfidenci. Tas var apgrūtināt iestādes piekļuvi kapitāla tirgum, tādējādi negatīvi ietekmējot tās spēju īstenot savu uzņēmējdarbības stratēģiju.

Ņemot vērā šādus apsvērumus, iestādei būtu jānosaka savas darbības turpināšanai nepieciešamais kapitāla līmenis. Tiek sagaidīts, ka iestāde, izstrādājot kapitāla plānu, nodrošina spēju saglabāt savas pārvaldības rezerves gan bāzes scenārijā,

gan nelabvēlīga scenārija apstākļos. Dažādu iestāžu pārvaldības rezerves var būtiski atšķirties. Tās var būt atkarīgas no ārējām norisēm, kas atspoguļotas dažādos scenārijos, un tās var atšķirties laika griezumā.

3.2. piemērs.

Ekonomiskās perspektīvas rezultāti tiek ņemti vērā normatīvās perspektīvas kontekstā

Tiek sagaidīts, ka iestāde normatīvās perspektīvas kontekstā kvantitatīvi nosaka netirdzniecības portfeļa procentu likmes riska ietekmi uz peļņu un zaudējumiem, neraugoties uz to, ka tā netiek ņemta vērā 1. pīlāra kapitāla prasībās. Ekonomiskās perspektīvas kontekstā procentu likmju pārmaiņu ietekme uz netirdzniecības portfeļu posteņiem ir novērojama tūlītēji un pilnā apmērā, taču var paiet vairāki gadi, kamēr peļņas un zaudējumu ietekme uz 1. pīlāra kapitāla rādītājiem pilnībā izpaudīsies normatīvās perspektīvas kontekstā. Tāpēc iestādei būtu jāņem vērā iespējamie zaudējumi saistībā ar riskiem, kuri nav ņemti vērā normatīvās perspektīvas kontekstā veiktajās nelabvēlīgā scenārija aplēsēs attiecībā uz 1. pīlāra kapitālu.

Kā vēl vienu piemēru var minēt slēptos zaudējumus. Ekonomiskās perspektīvas kontekstā aktīvi konceptuāli tiek atspoguļoti pēc to patiesās vērtības/neto pašreizējās vērtības, savukārt normatīvās perspektīvas pamatā ir uzskaites un prudenciālās vērtības. Slēptie zaudējumi kļūst redzami, salīdzinot uzskaites vērtības ar patiesajām vērtībām. Kad noteikts slēpto zaudējumu kopējais apjoms, iestādei jāpieņem lēmums, kādā apjomā šie slēptie zaudējumi varētu īstenoties arī bilancē/peļņas un zaudējumu aprēķinā, un tas būtu jāņem vērā normatīvās perspektīvas kontekstā.

Piemēram, ja iestādei ir valdības obligāciju portfelis, kura kopējais slēpto zaudējumu apmērs ir 100, tiek sagaidīts, ka iestādei nosaka, kāda daļa no šiem slēptajiem zaudējumiem saskaņā ar atbilstošajiem novērtējuma pamatā esošajiem vidēja termiņa scenārijiem ietekmēs iestādes regulatīvā pašu kapitāla prognozes. Šajā piemērā iestāde var secināt, ka sakarā ar šo obligāciju nominālvērtībai piemērotajiem diskonti pirmajā un otrajā gadā varētu rasties grāmatvedības zaudējumi attiecīgi 10 un 20 apmērā. Šie zaudējumi būtu jāņem vērā normatīvās perspektīvas kontekstā izstrādātajās aplēsēs.

3.3. piemērs.

Normatīvās perspektīvas novērtējumi tiek ņemti vērā ekonomiskās perspektīvas kontekstā

Iekšējās normatīvās perspektīvas kontekstā veiktie vidēja termiņa novērtējumi un attiecīgie to pamatā esošie scenāriji būtu jāņem vērā uz nākotni vērstajā novērtējumā iekšējās ekonomiskās perspektīvas kontekstā, ciktāl šīs pārmaiņas nav atspoguļotas risku kvantitatīvajā novērtējumā konkrētajā laika punktā attiecīgajā atsaucē datumā. Iekšējās ekonomiskās perspektīvas kontekstā veiktajā uz nākotni vērstajā novērtējumā būtu jāņem vērā arī pārvaldības darbības, piemēram, kapitāla pasākumi, dividenžu izmaksas un uzņēmējdarbības virzienu iegāde vai pārdošana.

Savukārt gaidāmās procentu likmju līkņu pārmaiņas parasti tiek ņemtas vērā, veicot īstermiņa novērtējumu konkrētajā laika punktā ekonomiskās perspektīvas kontekstā.

Tiek sagaidīts, lai, veicot nelabvēlīga scenārija aplēses normatīvās perspektīvas kontekstā, tiktu simulētas iestādei raksturīgās vājās vietas. Ja šādas aplēses liecina par būtisku ietekmi, ko varētu radīt noteikta veida risks, piemēram, migrācijas risks, iestādei būtu jānodrošina, lai attiecīgais risks tiktu pienācīgi kvantitatīvi noteikts, veicot aprēķinu konkrētajā laika punktā ekonomiskās perspektīvas kontekstā.

4. princips – IKPNP identificēti un ņemti vērā visi būtiskie riski

- i) Iestāde ir atbildīga par to, lai ekonomiskās un normatīvās perspektīvas kontekstā tiktu regulāri identificēti visi būtiskie riski, kuriem iestāde pakļauta vai kuriem tā varētu būt pakļauta. Visi riski, kas atzīti par būtiskiem, būtu jāņem vērā visos IKPNP posmos saskaņā ar iekšēji noteiktu riska klasifikāciju.
- ii) Tiek sagaidīts, lai iestāde saskaņā ar visaptverošu pieeju, ietverot visas attiecīgās juridiskās personas, uzņēmējdarbības virzienus un riska darījumus, vismaz reizi gadā identificētu būtiskos riskus, piemērojot iestādes pašas iekšējo būtiskuma definīciju. Risku identificēšanas procesa rezultātā vajadzētu izstrādāt visaptverošu iekšējo risku sarakstu.
- iii) Finanšu un nefinanšu līdzdalības, meitasuzņēmumu un citu saistīto iestāžu gadījumā iestādei būtu jāidentificē ar to saistītie būtiskie riski, kuriem iestāde pakļauta vai kuriem tā varētu būt pakļauta, un jāņem tie vērā savā IKPNP.
- iv) Attiecībā uz visiem riskiem, kas atzīti par būtiskiem, iestādei būtu jāparedz kapitāls katra attiecīgā riska segšanai vai arī jādokumentē pamatojums, kāpēc kapitāls netiek nodrošināts.

Risku identificēšanas process

53. Tiek sagaidīts, lai iestāde regulāri identificētu visus būtiskos riskus un iekļautu tos visaptverošā iekšējo risku sarakstā. Iestādei būtu jānodrošina risku saraksta aktualizēšana, izmantojot iekšējo būtiskuma definīciju. Papildus saraksta regulārai aktualizēšanai (vismaz reizi gadā) iestādei tas būtu jākorrigē ik reizi, kad tas vairs neatspoguļo būtiskos riskus, piemēram, saistībā ar jauna produkta ieviešanu vai konkrētu uzņēmējdarbības jomu paplašināšanu.
54. Risku identificēšanai būtu jābūt visaptverošai, un tajā būtu jāņem vērā gan normatīvā, gan ekonomiskā perspektīva. Tiek gaidīts, lai papildus iestādes pašreizējiem riskiem iestāde savos uz nākotni vērstajos kapitāla pietiekamības novērtējumos ņemtu vērā visus riskus un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju, kas varētu rasties, īstenojot iestādes stratēģijas vai ieviešot būtiskas darbības vides pārmaiņas.
55. Risku identificēšanas process būtu jāīsteno, piemērojot "bruto pieeju", t.i., neņemot vērā specifiskos pamatā esošo risku mazināšanai ieviestos paņēmienus. Pēc tam iestādei būtu jānovērtē šo risku mazināšanas pasākumu efektivitāte.
56. Saskaņā ar EBI pamatnostādņiem par limitiem riska darījumiem ar "paralēlās banku sistēmas" struktūrvienībām (EBA/GL/2015/20) iestādei risku identificēšanas pieejas ietvaros būtu jāidentificē riska darījumi ar paralēlā banku sektora struktūrvienībām, visi iespējamie riski, ko šādi riska darījumi varētu radīt, kā arī to iespējamā ietekme.

57. Vadības struktūras pienākums ir izlemt, kuru veidu riski uzskatāmi par būtiskiem un kuri no būtiskajiem riskiem būtu jānodrošina ar kapitālu. Tas ietver pamatojumu, kāpēc konkrēts risks, kuram pakļauta iestāde, netiek uzskatīts par būtisku.

Risku saraksts

58. Veidojot iekšējo risku sarakstu, iestāde ir atbildīga par savu iekšējo risku klasifikāciju. Tai nevajadzētu vienkārši izmantot regulatīvo risku klasifikāciju.
59. Iestādei savā risku sarakstā būtu jāietver pamatā esošie riski, kas saistīti ar tās finanšu un nefinanšu līdzdalību, meitasuzņēmumiem un citām saistītām iestādēm, ja tie tiek uzskatīti par būtiskiem (piemēram, iesaistīšanās un grupas riski, reputācijas un darbības riski, ar apstiprinājuma vēstulēm saistītie riski utt.).
60. Tiek gaidīts, lai iestāde papildus līdzdalības riskiem samērīgā veidā identificētu, izprastu un kvantitatīvi noteiktu būtiskos pamatā esošos riskus un ņemtu tos vērā iekšējā risku klasifikācijā, neatkarīgi no tā, vai attiecīgās iestādes ir vai nav ietvertas prudenciālajā tvērumā. Pamatā esošo risku analīzes dziļumam būtu jābūt samērojamam ar uzņēmējdarbības jomu un risku pārvaldības pieeju.

4.1. piemērs.

Risku saraksts

Šajā piemērā sniegtais risku saraksts, kā arī risku veidu un to apakškategoriju iedalījums nav uzskatāms par obligātu vai izsmeļošu. Šajā sarakstā var būt iekļauti dažām iestādēm nebūtiski riski, un šādā gadījumā jāsniedz skaidrojums. Vienlaikus iestādes parasti saskaras arī ar tādiem būtiskiem riskiem, kas nav minēti sarakstā. Katrai iestādei būtu jāpieņem iekšējs lēmums, vai un kā kombinēt risku veidus un risku apakškategorijas.

- Kredītrisks (t.sk., piemēram, valsts risks, migrācijas risks un koncentrācijas risks)
- Tirgus risks (t.sk., piemēram, kredītriska starpības risks, strukturāls ārvalstu valūtas risks un kredīta vērtības korekcijas risks)
- Netirdzniecības portfeļa procentu likmju risks (t.sk., piemēram, pārcenošanas risks, ienesīguma līknes risks un iespējas risks (piemēram, saistībā ar priekšapmaksas iespējām))
- Darbības risks (t.sk., piemēram, darbības traucējumi un sistēmas atteice, juridiskais risks un modeļa risks)
- Citi riski (t.sk., piemēram, apdrošināšanas risks, uzņēmējdarbības risks, iesaistīšanās risks, pensiju risks, līdzdalības risks, finansējuma izmaksu risks u.c.)

Iestādes pienākums ir noteikt visus būtiskos riskus un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju neatkarīgi no tā, vai tie iekļauti šajā sarakstā.

4.2. piemērs.

Risku identificēšana saskaņā ar bruto pieeju

Saskaņā ar bruto pieeju riskus vispirms identificē, neņemot vērā specifiskos to mazināšanai izstrādātos paņēmienus. Risku var uzskatīt par būtisku, ja tā īstenošanās, ignorēšana vai nepareizs novērtējums neatkarīgi no piemērotās uzskaites metodes ekonomiskā perspektīvā būtiski mainītu vai ietekmētu kapitāla pietiekamību, pelnītspēju vai iestādes darbības nepārtrauktību.

Piemēram, iestāde var noteikt, ka, pamatojoties uz netirdzniecības portfeļa termiņstruktūru, riski, kas rodas saistībā ar ienesīguma līknes slīpuma un formas pārmaiņām (ienesīguma līknes risks), būtu uzskatāmi par būtiskiem.

Šajā gadījumā ienesīguma līknes risks vispirms būtu jāidentificē, jānovērtē un jāiekļauj risku sarakstā, neņemot vērā nekādas risku mazināšanai paredzētās pārvaldības darbības. Tiek sagaidīts, ka pēc tam vadības struktūrai ir pienākums lemt par to, vai netirdzniecības portfeļa procentu likmju risks (t.sk. ienesīguma līknes risks) patiesi uzskatāms par būtisku un vai tas jāsedz ar kapitālu.

Iestāde var nolemt mazināt ienesīguma līknes risku, kombinējot atvasinātos instrumentus un līgumiskas vienošanās, un šo risku nesegt ar kapitālu. Lai gan šajā gadījumā netirdzniecības portfeļa procentu likmju risks ir ierobežots, tas joprojām uzskatāms par būtisku risku un iekļaujams risku sarakstā, un iestādei būtu jāvērtē šo darbību efektivitāte un jāidentificē jebkādi jauni riski (piemēram, juridiskie, darījuma partnera vai atlikušie riski).

4.3. piemērs.

Riska identificēšana nefinanšu meitasuzņēmuma gadījumā

Ja iestāde ir nefinanšu meitasuzņēmuma mātesuzņēmums, meitasuzņēmuma prudenciālo pieeju nosaka, pamatojoties uz tā riska darījumu apjomu. Iestādes IKPNP ietvaros būtu jāizveido un jāpiemēro konsekventi un saskaņoti procesi visas grupas mērogā, nodrošinot skatījumu, kas aptver ne tikai uzskaites vērtības un riska darījumu vērtības. Konkrētāk, iestādei būtu jāpiemēro samērīgas metodoloģijas, lai noteiktu, vai meitasuzņēmuma darbību un riska darījumu radītie riski pārsniedz tā uzskaites vērtību vai līdzdalības risku.

Piemēram, iestāde var konstatēt, ka nozīmīga meitasuzņēmuma klientu profils un ieguldījumi būtu jāņem vērā pieņēmumos par grupas līmeņa risku koncentrāciju un atkarību. Turklāt iestāde var konstatēt, ka meitasuzņēmuma juridiskie riski pastiprina iestādes darbības risku profilu. Tādējādi iestāde var secināt, ka reputācijas un iesaistīšanās risku un paaugstinātas risku koncentrācijas dēļ attiecīgie meitasuzņēmuma riski būtiski pārsniedz tā uzskaites vērtību.

4.4. piemērs.

Riska identificēšana ārpalpojumu līgumu gadījumā

Ja iestāde savām darbībām izmanto ārpalpojumu līgumu ar pakalpojumu sniedzēju, tai jāspēj identificēt, novērtēt un kvantitatīvi noteikt ar ārpalpojumu līgumu saistītos pamatā esošos riskus tā, it kā iestāde pati turpinātu veikt šīs darbības. Šāda identificēšana, novērtēšana un kvantitatīvā noteikšana būtu jāveic pirms tā izmantot ārpalpojumu, ņemot vērā specifiskās iezīmes, kas saistītas ar šo pakalpojumu sniegšanu ārpus iestādes. Kopumā ārpalpojumu līguma slēgšana par kādu darbību nedrīkst atbrīvot iestādi no pienākuma pārvaldīt saistītos riskus un tā rezultātā deleģēt atbildību ārpalpojumu sniedzējam.

5. princips – iekšējam kapitālam ir augsta kvalitāte un tas ir skaidri definēts

- i) Tiek sagaidīts, lai iestāde definētu, novērtētu un uzturētu iekšējo kapitālu ekonomiskās perspektīvas kontekstā. Iekšējā kapitāla definīcijai būtu jāatbilst iestādes ekonomiskā kapitāla pietiekamības koncepcijai un iekšējiem risku kvantitatīvajiem novērtējumiem.
- ii) Iekšējam kapitālam būtu jābūt pienācīgai kvalitātei un piesardzīgi un konservatīvi noteiktam. Vadoties pēc darbības nepārtrauktības pieņēmuma, iestādei būtu skaidri jāparāda, kā tās iekšējais kapitāls pieejams risku segšanai, tādējādi nodrošinot minēto darbības nepārtrauktību.

Iekšējā kapitāla definīcija

61. Iekšējam kapitālam jākalpo kā risku uzņemšanās komponentam ekonomiskās perspektīvas kontekstā. Tāpēc iekšējā kapitāla definīcijai būtu jābūt saskaņā ar iestādes ekonomiskā kapitāla pietiekamības koncepciju²², un definīcijā būtu jāņem vērā iestādes aktīvu un saistību patiesās vērtības apsvērumi. Definīcijai būtu jābūt pamatoti uz piesardzīgu un konservatīvu pieeju, un tai būtu jānodrošina iestādei iespēja laika gaitā izstrādāt konsekventu un pienācīgu ekonomiskā kapitāla pietiekamības novērtējumu, kā aprakstīts 3. principā.
62. Iestādei būtu jāapzinās, ka aktīvu, saistību un darījumu novērtēšanas metodoloģiju un pieņēmumu atšķirību dēļ pieejamais iekšējais kapitāls ekonomiskajā perspektīvā var būtiski atšķirties no pašu kapitāla normatīvajā perspektīvā. Tāpēc, lai definētu pieejamo iekšējo kapitālu, iestādei jāievēro piesardzība. Šī piesardzība jāievēro attiecībā uz visiem pamatā esošajiem pieņēmumiem un metodoloģijām, kas izmantoti iekšējā kapitāla kvantitatīvajā noteikšanā.
63. Iestādei ir pienākums ir ieviest atbilstošu iekšējā kapitāla definīciju un metodoloģiju. Šajos norādījumos nav noteikts pienākums vai ierobežojums izmantot kādu konkrētu definīciju vai metodoloģiju. Iestāde par sākuma punktu var izmantot, piemēram, neto pašreizējās vērtības modeli pilnīgas ieviešanas posmā vai arī regulatīvo pašu kapitālu.
64. Ja iestāde par sākuma punktu iekšējā kapitāla definēšanai izmanto regulatīvo pašu kapitālu, tiek gaidīts, lai liela daļa iekšējā kapitāla komponentu tiktu izteikta kā pašu kapitāls, kas ir pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1). Turklāt, lai nonāktu pie kapitāla definīcijas, kas ir saskaņā ar ekonomiskās perspektīvas pamatā esošo patiesās vērtības koncepciju, konceptuāli nepieciešamas zināmas korekcijas. Korekcijas nepieciešamas, piemēram, attiecībā uz

²² Gaidas attiecībā uz kapitāla pietiekamības saglabāšanu ekonomiskās perspektīvas kontekstā aprakstītas 3. principā.

slēptajiem zaudējumiem un kapitāla posteņiem, kam piemīt spēja absorbēt zaudējumus tikai iestādes darbības pārtraukšanas gadījumā.

65. Ja iekšējā kapitāla definīcija nav sasaistīta ar regulatīvo pašu kapitālu, iekšējā kapitāla riska uzņemšanās spējai kopumā tomēr jāatbilst pirmā līmeņa pamata kapitāla zaudējumu absorbēšanas spējai. Konkrētāk, tiek gaidīts, lai iestādes, kas piemēro uz modeļiem balstītu neto pašreizējās vērtības pieeju, izmantotu tikai tādas metodes un pieņēmumus, kas ir saprotami, skaidri formulēti un pamatoti, un ievērotu prudenciālu pieeju. Tiek sagaidīts, lai kapitāla posteņi, kam piemīt zaudējumu absorbēšanas spēja tikai iestādes darbības pārtraukšanas gadījumā, izmantojot šādas neto pašreizējās vērtības pieejas, tiktu uzskatīti par saistībām.
66. Iestādei būtu jānodrošina caurredzamība attiecībā uz tās iekšējo kapitālu, iespēju robežās nodrošinot iespēju salīdzināt pašu kapitālu normatīvās perspektīvas kontekstā un pieejamo iekšējo kapitālu ekonomiskās perspektīvas kontekstā.

5.1. piemērs.

Iekšējā kapitāla definēšana, par sākuma punktu izmantojot regulatīvo pašu kapitālu

Iestādei, kura par pamatu iekšējā kapitāla noteikšanai izvēlas regulatīvo definīciju, gadījumos, kad bilances pozīcijas neatspoguļo ekonomiskās perspektīvas pamatā esošo patiesās vērtības koncepciju, jākorrigē regulatīvais pašu kapitāls. Piemēram, 3.2. piemērā minētā valdības obligāciju portfeļa gadījumā, kura kopējie (neto) slēptie zaudējumi ir 100, rezultātā no regulatīvā pašu kapitāla būtu jāatskaita 100.

Šādas korekcijas būtu konsekventi jāveic gan nosakot iekšējo kapitālu, gan kvantitatīvi novērtējot riskus. Iestāde var, piemēram, atskaitīt slēptos zaudējumus gan no iekšējā kapitāla, gan no riska darījuma vai arī saglabāt iekšējā kapitāla apjomu un kvantitatīvi noteikt risku kā paredzamo zaudējumu. Līdzīgā veidā, ja iestāde izvēlas iekļaut slēptās rezerves (ja tas tiek darīts, tam būtu jānotiek tikai piesardzīgi un konservatīvi), tai būtu jāpalielina riska darījuma apjoms atbilstoši iekšējā kapitālā iekļauto slēpto rezervju apjomam.

Kopumā otrā līmeņa kapitāla instrumenti, nemateriālā vērtība, atliktā nodokļa aktīvi un visi pārējie bilances posteņi, kurus, balstoties uz iestādes darbības turpināšanās pieņēmumu, nevar uzskatīt par pieejamiem zaudējumu segšanai, būtu jāatskaita no regulatīvā pašu kapitāla. Papildus būtu jāapzinās, ka trešo pušu meitasuzņēmumos turētais pašu kapitāls (mazākuma līdzdalība) pamatā var segt tikai attiecīgā meitasuzņēmuma riskus.

5.2. piemērs.

Iekšējā kapitāla definēšana, pamatojoties uz neto pašreizējām vērtībām

Iestāde var konstatēt, ka tās parāda patiesā vērtība samazinās līdz ar tās kredītpējas pazemināšanu. Ja iestāde attiecīgi palielinātu pieejamā iekšējā kapitāla apjomu, šāda rīcība nebūtu uzskatāma par prudenciālu.

6. princips – IKPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas ir atbilstošas, konsekventas un tiek neatkarīgi validētas

- i) Iestādei ir pienākums ieviest tās individuālajiem apstākļiem atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā. Papildus iestādei būtu jāpiemēro atbilstošas metodoloģijas, lai kvantitatīvi noteiktu nākotnē iespējamās pašu kapitāla un kopējo riska darījumu vērtības pārmaiņas nelabvēlīgajos scenārijos normatīvās perspektīvas kontekstā. Tiek sagaidīts, lai iestādes rīcība abu perspektīvu kontekstā būtu ļoti konservatīva.
- ii) Tiek sagaidīts, lai galvenie parametri un pieņēmumi būtu konsekventi visas grupas mērogā un attiecībā uz visiem risku veidiem. Visām risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijām būtu jāveic neatkarīga iekšējā validācija. Iestādei būtu jāizstrādā un jāievieš efektīva datu kvalitātes sistēma.

Visaptveroša risku kvantitatīvā noteikšana

- 67. Tiek sagaidīts, lai IKPNP nodrošinātu risku, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, pienācīgu kvantitatīvu noteikšanu. Iestādei būtu jāpiemēro tās individuālajiem apstākļiem pielāgotas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas (t.i., metodoloģijas, kas ir saskaņā ar iestādes pieļaujamo risku līmeni, tirgus gaidām, uzņēmējdarbības modeli, riska profilu, lielumu un sarežģītību).
- 68. Riskus nevajadzētu izslēgt no novērtējuma tādēļ, ka to kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta vai attiecīgie dati nav pieejami.²³ Šādos gadījumos iestādei būtu jānosaka pietiekami konservatīvi risku apmēri, ņemot vērā visu attiecīgo informāciju un nodrošinot risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju izvēles atbilstību un konsekveni.²⁴
- 69. Galvenie parametri un pieņēmumi cita starpā ietver konfidences līmeņus, turēšanas periodus un scenāriju veidošanas pieņēmumus.

Konservatīvisma līmenis

- 70. Ekonomiskās un normatīvās perspektīvas ietvaros izmantotajām risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijām un pieņēmumiem būtu jābūt pamatotiem, pietiekami stabiliem, jutīgiem pret risku un pietiekami

²³ Attiecībā uz riskiem, kuru kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta (piemēram, tāpēc, ka trūkst datu vai nav ieviestas kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas), iestādei jāizstrādā atbilstošas neparedzamo zaudējumu kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, t.sk. izmantojot eksperta spriedumus.

²⁴ Tādu risku mērīšanai, kuru kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta, jābūt, cik iespējams, konsekventai un salīdzināmai ar riska novērtējuma pieņēmumiem kopumā. Būtu jānodrošina, lai šādi riski tiktu pienācīgi ņemti vērā risku pārvaldības un kontroles procesos.

konservatīviem, lai varētu kvantitatīvi noteikt zaudējumus, kas rodas reti. ECB uzskata, ka pamatota IKPNP kopējam konservatīvisma līmenim ekonomiskās perspektīvas kontekstā kopumā jābūt vismaz vienādam ar 1. pīlāra iekšējo modeļu risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju konservatīvisma līmeni.²⁵ Konservatīvisma līmeni nenosaka individuāli, bet gan kopumā, ņemot vērā pamatā esošo pieņēmumu un parametru kombināciju.²⁶

71. Tā vietā, lai mehāniski censtos sasniegt ārēju kredītreitingu mērķus un statistiskus konfidences līmeņus, iestādei būtu jāveic risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju kalibrēšana, pamatojoties uz tās pieļaujamo risku līmeni. Šajā nolūkā iestādei vajadzētu apsvērt iespējamus zaudējumus, kurus tā gatava un spējīga absorbēt laika gaitā. Pamatojoties uz šo analīzi, iestādei būtu jāievieš un jāuztur risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, t.sk. stresa notikumu novērtēšana, kas nodrošina iestādei pietiekamu pārlicību, ka tās stratēģijās un pieļaujamā risku līmenī ņemti vērā potenciālie zaudējumi, kuri varētu rasties zemas iespējamības postošu notikumu vai ļoti nelabvēlīgu nākotnes norišu rezultātā, un šie zaudējumi nepārsniedz kvantitatīvi noteikto risku.
72. Lai uzlabotu 1. pīlāra un IKPNP risku kvantitatīvo novērtējumu salīdzināmību neatkarīgi no izvēlētajām 1. pīlāra pieejas (piemēram, standartizētā vai uz iekšējiem reitingiem balstītā pieeja kredītriska vērtēšanai), iestādei būtu jāņem vērā ECB dokumentā *Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes* ("EBI pamatnostādņu par UPNP vajadzībām vācamo IKPNP un ILPNP informāciju tehniskā īstenošana") noteiktais. Tiek sagaidīts, ka atšķirību gadījumā starp abiem kvantitatīvajiem novērtējumiem iestāde sniedz skaidrojumu par to galvenajiem iemesliem.

Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju izvēle

73. Iestādes pienākums ir īstenot atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas un aplēšu sagatavošanas metodoloģijas. Šajos norādījumos nav noteikts, ka tiek sagaidīta kādas kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas izmantošana vai neizmantošana. Tas nozīmē, ka nav iepriekš noteikts, vai iestādei būtu jāizmanto, piemēram, (koriģētas) 1. pīlāra metodoloģijas (piemēram, lai ņemtu vērā koncentrācijas riskus), ekonomiskā kapitāla modeļi, stresa testu rezultāti vai citas metodoloģijas, piemēram, vairāku scenāriju metodoloģija, lai kvantitatīvi noteiktu iestādes esošos vai iespējamus riskus.

²⁵ Tomēr netiek sagaidīts, lai 1. pīlāra kapitāla prasības tiktu uzskatītas par sliekšni iestādes iekšējā riska kvantitatīvajā noteikšanā.

²⁶ Atkarībā no riska profila iekšējā riska parametrus kopumā varētu uzskatīt par konservatīvākiem nekā 1. pīlāra kapitāla prasības, pat ja, piemēram, konfidences līmenis ir zemāks par 99.9% atkarībā no šā konfidences līmeņa kombinācijas ar piemērotajiem riska faktoriem, sadalījuma pieņēmumiem, turēšanas periodiem, korelācijas pieņēmumiem un citiem parametriem un pieņēmumiem. Ja bankas piemēro virkni stresa scenāriju, būtu jāizmanto saskaņotas metodes, lai tās būtu integrējamas un tādējādi būtu iespējams panākt kopējo konservatīvisma līmeni, kas salīdzināms, piemēram, ar 99.9% konfidences koncepciju, izmantojot ekonomiskā kapitāla pieeju.

74. Tiek sagaidīts, lai izmantotās metodoloģijas būtu saskaņotas savstarpēji, kā arī ar izmantoto perspektīvu un kapitāla definīciju. Tiek sagaidīts, lai tās atbilstoši un pietiekami konservatīvi aptvertu iestādes riskus, ievērojot samērīguma principu. Tas nozīmē, ka tiek sagaidīts, lai, piemēram, lielākas un sarežģītākas iestādes vai iestādes, kurām ir sarežģītāki riski, atbilstoši risku atspoguļošanai izmantotu sarežģītākas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas.
75. Tomēr iestādei nevajadzētu ieviest risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, kuras tā pilnībā neizprot un kuras attiecīgi netiek izmantotas iestādes iekšējā risku pārvaldībā un lēmumu pieņemšanā. Iestādei būtu jāspēj demonstrēt metodoloģiju atbilstību tās konkrētajai situācijai un riska profilam. Ja tiek izmantoti pārdevēja izstrādāti modeļi, tiek gaidīts, ka iestāde šādus modeļus nepārņem mehāniski, bet tiek nodrošināts, lai iestāde tos pilnībā saprastu, un tie būtu piemēroti un pielāgoti iestādes darbībai un riska profilam.

Datu kvalitāte

76. Lai nodrošinātu datu kvalitāti, iestādei būtu jāievieš atbilstoši procesi un kontroles mehānismi.²⁷ Datu kvalitātes sistēmai būtu jānodrošina uzticama informācija par riskiem, kuru var izmantot pamatotu lēmumu pieņemšanā, un tai jāaptver visi attiecīgie risku dati un datu kvalitātes parametri.

Risku diversifikācijas efekti

77. Tiek gaidīts, lai iestāde, novērtējot risku diversifikācijas ietekmi, vienmēr izmantotu prudenciālu pieeju. Iestādei būtu jāapzinās, ka saskaņā ar EBI UPNP pamatnostādņem²⁸ uzraugi UPNP ietvaros principā neņem vērā risku savstarpējo diversifikāciju. Iestādei tas būtu jāņem vērā un jāievēro piesardzība, IKPNP piemērojot risku savstarpēju diversifikāciju.
78. Iestādei būtu jānodrošina pilnīga caurredzamība attiecībā uz pieņēmumiem par risku diversifikācijas ietekmi un, vismaz attiecībā uz risku savstarpēju diversifikāciju, pārskatā papildu neto rādītājiem jānorāda arī bruto rādītāji. Iestādei būtu jānodrošina, lai riski būtu pienācīgi segti ar kapitālu pat spriedzes

²⁷ Datu kvalitāte ietver, piemēram, datu pilnīgumu, precizitāti, konsekvensi, savlaicīgumu, unikalitāti, pareizību un izsekojamību. Sīkāku informāciju sk. ECB 2017. gada februāra norādījumos par iekšējo modeļu mērķpārbaudi.

²⁸ EBI 2014. gada 19. decembra Pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (SREP), (EBA/GL/2014/13). Sīkākai informācijai sk. arī EBI 2015. gada 16. decembra atzinumu par 1. pīlāra, 2. pīlāra un kopējo kapitāla rezervju prasību un sadales ierobežojumu mijiedarbību (EBA/Op/2015/24).

laikā, kad diversifikācijas ietekme vai izpausties nelineārā veidā (ārkārtas scenārija gadījumā riski var pat pastiprināt cits citu).²⁹

79. Iestādei būtu jāvērtē diversifikācijas ietekme stresa testēšanas sistēmā, ietverot, piemēram, gan diversifikāciju viena riska ietvaros, gan starp vairākiem riskiem, kā arī diversifikāciju starp grupas iestādēm.

Neatkarīga validācija

80. Tiek sagaidīts, lai regulāri tiktu veikta neatkarīga IKPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju validācija, samērīgā veidā ievērojot 1. pīlāra iekšējiem modeļiem noteikto attiecīgo standartu pamatā esošos principus, ņemot vērā kvantitatīvi novērtēto risku būtiskumu un risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas sarežģītību.
81. Atkarībā no iestādes lieluma un darbības sarežģītības var piemērot dažādus organizatoriskus risinājumus, lai nodrošinātu risku kvantitatīvā novērtējuma metodoloģijas izstrādes un validācijas nošķirtību. Tomēr būtu jāievēro dažādo aizsardzības līniju pamatā esošās koncepcijas, t.i., neatkarīgu validāciju nevajadzētu veikt iekšējā audita funkcijai.
82. Tiek gaidīts, lai validācijas procesa vispārējie secinājumi tiktu ziņoti augstākā līmeņa vadībai un vadības struktūrai, izmantoti, regulāri pārskatot un koriģējot kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, un ņemti vērā, vērtējot kapitāla pietiekamību.

6.1. piemērs.

Neatkarīgas validācijas organizēšana

Lai nodrošinātu IKPNP risku kvantitatīvā novērtējuma metodoloģijas neatkarīgu un samērīgu validāciju, iestādei būtu jāievēro ECB norādījumi par iekšējo modeļu mērķpārbaudi (IMMP).

Iestāde atkarībā no tās risku veida, lieluma, mēroga un sarežģītības var, piemēram, izmantot vienu šādiem trim organizatoriskās uzbūves veidiem, lai nodrošinātu validācijas funkcijas neatkarību no metodoloģijas izstrādes procesa (t.i., risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas izstrādes, sagatavošanas, īstenošanas un monitorēšanas):

- dalījums divās atšķirīgās struktūrvienībās, kas ziņo atšķirīgiem augstākā līmeņa vadības locekļiem;

²⁹ Piemēram, atsevišķi aprēķinātu riska sastāvdaļu apvienošana, var izrādīties mazāk konservatīva metode, nekā bieži tiek uzskatīts, jo nelineāras mijiedarbības var radīt pastiprinošu ietekmi. Sk. *Findings on the interaction of market and credit risk* ("Konstatējumi par tirgus risku un kredītriska mijiedarbību"), BBUK darba dokuments, Nr. 16, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2009. gada maijs.

- dalījums divās atšķirīgās struktūrvienībās, kas ziņo vienam augstākā līmeņa vadības loceklim;
- dažādi darbinieki vienas struktūrvienības ietvaros.

7. princips – regulāru stresa testu mērķis ir nodrošināt kapitāla pietiekamību nelabvēlīgos apstākļos

- i) ECB sagaida, lai iestāde reizi gadā un nepieciešamības gadījumā biežāk (atkarībā no individuālajiem apstākļiem) veiktu speciāli pielāgotas un padziļinātas ievainojamības pārbaudes, aptverot visus būtiskos riskus iestādes līmenī, ko nosaka iestādes uzņēmējdarbības modelis un darbības vide makroekonomiskās un finanšu spriedzes kontekstā. Pamatojoties uz šo pārbaudi, iestādei būtu jādefinē pienācīga stresa testu programma gan attiecībā uz normatīvo, gan ekonomisko perspektīvu.
- ii) Tiek sagaidīts, lai iestāde stresa testu programmas ietvaros noteiktu normatīvās perspektīvas kontekstā izmantojamās nelabvēlīgos scenārijus, ņemot vērā citus stresa testus, ko tā veic. Tiek sagaidīts, lai, izmantojot pieņēmumus par ļoti smagiem, bet ticamiem makroekonomiskajiem apstākļiem un pievēršot uzmanību galvenajiem ievainojamības aspektiem, veidotos būtiska ietekme uz iestādes iekšējo un regulatīvo kapitālu, piemēram, attiecībā uz CET1 rādītāju. Turklāt iestādei samērīgā veidā būtu jāveic reversie stresa testi.
- iii) Iestādei nepārtraukti būtu jāmonitorē un jāidentificē jauni draudi, ievainojamības aspekti un vides pārmaiņas, lai vismaz reizi ceturksnī novērtētu, vai tās stresa testu scenāriji joprojām ir atbilstoši un, ja nepieciešams, pielāgotu tos jaunajiem apstākļiem. Scenāriju ietekmi būtu regulāri (piemēram, reizi ceturksnī) jāaktualizē. Būtisku pārmaiņu gadījumā iestādei būtu jānovērtē to potenciālā ietekme uz kapitāla pietiekamību gada laikā.

Stresa testu programmas noteikšana

83. Stresa testu programmai būtu jāaptver gan normatīvā, gan ekonomiskā perspektīva.³⁰ Definējot iekšējo stresa scenāriju un jutīguma aspektu kopumu, iestādei būtu jāizmanto plašs informācijas klāsts par vēsturiskajiem un hipotētiskiem stresa notikumiem, t.sk. uzraudzības stresa testiem. Tomēr, lai gan iestādei būtu jāņem vērā uzraudzības stresa testi, pati iestāde ir atbildīga par to, lai scenāriji un jutīguma aspekti tiktu definēti tādā veidā, kas vislabāk atbilst konkrētajai situācijai un atspoguļo risku, zaudējumu un kapitāla rādītājus.

Nelabvēlīgo scenāriju³¹ smaguma pakāpe normatīvās perspektīvas kontekstā

84. Bāzes scenārija novērtējumā iestādes pieņēmumiem būtu jāatbilst tās pieņēmumiem par norisēm, kas paredzamas gaidāmajos apstākļos, ņemot vērā

³⁰ Kā skaidrots 3. principā, veicot stresa testēšanu ekonomiskās perspektīvas kontekstā, netiek gaidīts, lai tiktu veiktas vairāku gadu scenāriju aplēses.

³¹ Iestādei atbilstošo scenāriju skaitu nosaka arī tās individuālais riska profils. Parasti nepieciešami vairāki nelabvēlīgie scenāriji, lai pienācīgi atspoguļotu dažādas ticamas risku kombinācijas.

iestādes uzņēmējdarbības stratēģiju un iekļaujot ticamus pieņēmumus par ieņēmumiem, izmaksām, risku īstenošanos utt.

85. Nelabvēlīgajos scenārijos normatīvās perspektīvas kontekstā iestādei būtu jāietver ārkārtējas, taču ticamas norises ar pienācīgi smagu ietekmi uz tās regulatīvā kapitāla rādītājiem, īpaši CET1 rādītāju. Smaguma pakāpei jāatbilst tādām norisēm, kas ir ticamas, bet no iestādes viedokļa ir tik smagas kā jebkuras norises, kas novērojamas krīzes situācijā saistībā ar tiem tirgiem, faktoriem vai nozarēm, kas ir visbūtiskākās iestādes kapitāla pietiekamībai.
86. Nelabvēlīgo scenāriju klāstam būtu pienācīgi jāaptver būtiski ekonomiskā lejupslīdes periodi un finanšu šoki, atbilstoši konkrētajai iestādei raksturīgi ievainojamības aspekti, riska darījumi ar svarīgākajiem darījuma partneriem un ticama to kombinācija.

Saskaņotība un koncentrēšanās uz galvenajiem ievainojamības aspektiem

87. Cenšoties definēt ticamus stresa testu nelabvēlīgos scenārijus, iestādei būtu jākoncentrējas uz tās galvenajiem ievainojamības aspektiem.
88. IKPNP un ILPNP stresa testiem būtu jānodrošina savstarpēji izmantojama informācija, t.i., to pamatā esošie pieņēmumi, stresa testu rezultāti un paredzamās pārvaldības darbības būtu savstarpēji jāņem vērā abu veidu stresa testos.

Reversie stresa testi

89. Papildu stresa testiem, kas vērtē noteiktu pieņēmumu ietekmi uz kapitāla rādītājiem, iestādēm būtu jāveic reversie stresa testu novērtējumi. Šie novērtējumi būtu jāsaik ar kāda iepriekš definēta rezultāta identificēšanu (piemēram, iestādes kopējās UPNP kapitāla prasības vai pārvaldības rezervju pārkāpums).
90. Šādi reversie stresa testi jāizmanto, lai pārbaudītu IKPNP sistēmas pieņēmumu pilnīgumu un konservatīvisma līmeni gan normatīvās, gan ekonomiskās iekšējās sistēmas ietvaros. Turklāt reversos stresa testus IKPNP kontekstā var izmantot kā sākuma punktu atveseļošanas plānu scenāriju izstrādei.³² Reversie stresa testi būtu jāveic vismaz reizi gadā. Sīkāka informācija pieejama attiecīgajās EBI pamatnostādnēs un BBUK norādījumos.

³² Kā norādīts EBI pamatnostādnēs par atveseļošanas plāniem izmantojamo scenāriju diapazonu (EBA/GL/2014/06), šiem scenārijiem jābūt "tikai "tuvu nepildīšanai", t.i., tie varētu novest pie tā, ka iestādes vai grupas biznesa modelis kļūst dzīvotnespējīgs, ja veiksmīgi netiek īstenoti atveseļošanās pasākumi".

7.1. piemērs

IKPNP un ILPNP stresa testu mijiedarbība

Iestādei būtu jānovērtē atbilstošo scenāriju potenciālā ietekme, integrējot ietekmi uz kapitālu un likviditāti un iespējamās atgriezeniskās saiknes, ņemot vērā zaudējumus, ko izraisa aktīvu likvidēšana vai finansējuma izmaksu kāpums spriedzes periodos.

3. Terminu skaidrojums

Nelabvēlīgs scenārijs

Pieņēmumu kopums par nelabvēlīgām iekšējo un ārējo faktoru norisēm (t.sk. makroekonomiskajām un finanšu norisēm), ko izmanto, lai novērtētu iestādes kapitāla pietiekamības noturību pret iespējamām nelabvēlīgām norisēm vidējā termiņā. Tam būtu jāaptver vismaz triju gadu periods. Šie pieņēmumi par nelabvēlīgām iekšējo un ārējo faktoru norisēm konsekvēnti jākombinē, un norisēm jābūt ārkārtējām, bet ticamām no iestādes viedokļa, atspoguļojot riskus un ievainojamības aspektus, kas visatbilstošākajā veidā raksturo iestādes apdraudējumu.

Bāzes scenārijs

Gaidāmo iekšējo un ārējo faktoru norišu (t.sk. makroekonomisko un finanšu norišu) kombinācija, ko izmanto, lai novērtētu šo gaidāmo norišu ietekmi uz iestādes kapitāla pietiekamību vidējā termiņā. Bāzes scenārijam vajadzētu būt saskaņā ar iestādes uzņēmējdarbības plāna un budžeta pamatapsvērumiem, un tam jāaptver vismaz triju gadu periods.

Kapitāla pietiekamība

Pakāpe, kādā riski ir segti ar kapitālu. IKPNP mērķis ir pastāvīgi saglabāt pietiekamu kapitalizācijas līmeni gan no ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas, veicinot iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanu vidējā termiņā.

Kapitāla pietiekamības paziņojums

Formāls vadības struktūras paziņojums, kurā sniegts iestādes kapitāla pietiekamības novērtējums un skaidroti tā svarīgākie apstiprinošie argumenti.

Kapitāla plānošana

Daudzpusējs iekšējs process, kura rezultātā tiek izstrādāts kapitāla plāns, kas ietver iestādes kapitāla pieprasījuma un piedāvājuma daudzgadu aplēsi, ņemot vērā tās scenārijus, stratēģiju un darbības plānus.

Diversifikācijas efekts

Iestādes risku kopējā kvantitatīvā novērtējuma samazinājums saistībā ar pieņēmumu, ka individuāli aplēstie riski neīstenosies vienlaicīgi un pilnā apjomā (nav perfektas korelācijas).

Ekonomiskā kapitāla pietiekamības koncepcija

Iekšējā koncepcija, kas vērsta uz to, lai ekonomiskās perspektīvas kontekstā iestādes finanšu resursi (iekšējais kapitāls) tai ļautu pastāvīgi segt riskus un saglabāt darbības nepārtrauktību. Ekonomiskā kapitāla pietiekamības koncepcijā ņemti vērā patiesās vērtības apsvērumi.³³

Iekšējā ekonomiskā perspektīva

³³ Piezīme. Iestādēm pašām ir pienākums piemērot atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas. Kopumā no iestādēm netiek gaidīts, lai tās ekonomiskā kapitāla pietiekamības nodrošināšanai izmantotu "ekonomiskā kapitāla modeļus".

IKPNP perspektīva, saskaņā ar kuru iestāde pārvalda savu ekonomiskā kapitāla pietiekamību, nodrošinot, lai tās ekonomiskie riski būtu pietiekamā mērā segti ar pieejamo iekšējo kapitālu.

Paredzami un neparedzami zaudējumi

Paredzami zaudējumi ir statistiskie vidējie zaudējumi, kādus iestāde sagaida dotajā laika periodā. Neparedzami zaudējumi ir kopējie zaudējumi, kas pārsniedz vidējos zaudējumus un ko izraisījis nelabvēlīgs zemas iespējamības notikums.

Risku identificēšanas bruto pieeja

Saskaņā ar bruto pieeju riskus vispirms identificē, neņemot vērā specifiskos to mazināšanai ieviestos pasākumus.

Slēptie zaudējumi un rezerves

Atšķirības starp bilances posteņu novērtējumu uzskaites vērtībā un patiesajā vērtībā.

IKPNP

Iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa definīcija sniegta CRD IV 73. pantā: "Iestādes izveido pamatotas, efektīvas un vispusīgas stratēģijas un procesus, lai pastāvīgi novērtētu un uzturētu iekšējā kapitāla summas, veidus un sadali, ko tās uzskata par atbilstošām pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo vai varbūtējo risku būtībai un līmenim."

IKPNP arhitektūra

IKPNP dažādie elementi un to savstarpējā saistība. IKPNP arhitektūrai būtu jānodrošina, lai dažādie IKPNP elementi saskaņoti saderētu kopā un lai IKPNP būtu iestādes kopējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa. Iestādes IKPNP dokumentācijā jābūt ietvertam un uzturētam vispārējās IKPNP arhitektūras aprakstam, kas skaidro, kā IKPNP ir integrēts un kā iestādē tiek izmantoti tā rezultāti.

IKPNP rezultāti

Jebkura informācija, kas izriet no IKPNP un palīdz lēmumu pieņemšanas procesā.

Iekšējā pārskatīšana un validācija

Iekšējā pārskatīšana ietver plašu kontroles pasākumu, novērtējumu un ziņojumu klāstu, kuru mērķis ir nodrošināt, lai IKPNP stratēģijas, procesi un metodoloģijas vienmēr saglabātu stabilitāti, konsekvenci, efektivitāti un samērību.

Validācija kā iekšējās pārskatīšanas daļa ietver procesus un aktivitātes, kas ļauj novērtēt, vai iestādes risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas un risku dati pienācīgi aptver attiecīgos riska aspektus. Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas validācija jāveic samērīgi un neatkarīgi un ievērojot attiecīgo standartu, kas noteikti 1. pielāra modeļiem, pamatā esošos principus.

Limitu sistēma

Dokumentēta un hierarhiska limitu sistēma, kas izveidota saskaņā ar iestādes vispārējo stratēģiju un pieļaujamo risku līmeni, lai nodrošinātu risku un zaudējumu efektīvu ierobežošanu atbilstoši kapitāla pietiekamības jēdzienam. Limitu sistēmai būtu jāparedz efektīvas riska uzņemšanās robežas, piemēram, attiecībā uz dažādiem riska veidiem, uzņēmējdarbības jomām, produktiem un grupas vienībām.

Vadības rezerves

Kapitāla apjoms, kas pārsniedz minimālās regulatīvās un uzraudzības prasības un iekšējos kapitāla sliekšņus, kuru iestāde uzskata par nepieciešamu, lai ilgtspējīgi īstenotu savu uzņēmējdarbības modeli un saglabātu elastību attiecībā uz varbūtējām uzņēmējdarbības iespējām, neapdraudot iestādes kapitāla pietiekamību.

Būtisks risks

Ar kapitālu saistīts leņķpvrsts risks, kas atbilstoši iestādes iekšējai definīcijai būtiski ietekmē tās kopējo riska profilu, un tādējādi var ietekmēt iestādes kapitāla pietiekamību.

Vidējā termiņa laikposms

Laikposms, kas aptver tuvākā un vidējā termiņa nākotni. Tam būtu jāaptver kapitāla stāvoklis vismaz tuvākajos trijos gados.

Iekšējā normatīvā perspektīva

Daudz gadu IKPNP perspektīva, kuras ietvaros iestāde pārvalda savu kapitāla pietiekamību, nodrošinot, ka tā pastāvīgi spēj izpildīt visas ar kapitālu saistītās juridiskās prasības un uzraudzības nosacījumus, kā arī ievērot visus citus iekšējos un ārējos kapitāla ierobežojumus.

Samērība

CRD IV 73. pantā minētais princips, saskaņā ar kuru IKPNP jābūt samērīgam ar attiecīgās iestādes darbības raksturu, apjomu un sarežģītību.

Atvēršanas plāns

Plāns, ko iestāde ir izstrādājusi un uztur saskaņā ar Banku sanācijas un noregulējuma direktīvas (BSND) 5. pantu.³⁴

Reversais stresa tests

Stresa tests, kura ietvaros sākumā tiek identificēts iepriekš noteikts rezultāts (piemēram, dzīvotnespējas iestāšanās brīdis) un pēc tam tiek izpētīti scenāriji un apstākļi, kas varētu izraisīt šādu rezultātu.

Paziņojums par pieļaujamo risku līmeni

Formāls paziņojums, kurā sniegts vadības struktūras viedoklis par to risku apjomu un veidiem, kurus iestāde gatava uzņemt, lai izpildītu savus stratēģiskos mērķus.

Riska periods/turēšanas periods

Pieņemtais periods, kura laikā risks tiek novērtēts.

Risku identificēšanas process

Regulārs process, kura ietvaros iestāde identificē riskus, kas ir vai varētu būt iestādei būtiski.

Risku saraksts

Identificēto risku un to raksturojošo iezīmju saraksts. Risku saraksts tiek izveidots risku identificēšanas procesa rezultātā.

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/59/ES, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 173, 12.06.2014., 190. lpp.).

Risku kvantitatīvā noteikšana

Identificēto risku kvantitatīvās noteikšanas process, izstrādājot un pielietojot metodoloģijas, lai noteiktu risku skaitlisko vērtību un nodrošinātu iespēju salīdzināt iestādes riskus ar pieejamo kapitālu.

Risku klasifikācija

Dažādu risku veidu/faktoru iedalījums kategorijās, kas ļauj iestādei konsekventi novērtēt, apkopot un pārvaldīt riskus, izmantojot vienotu klasifikāciju un savstarpēju attiecināšanu.

Saīsinājumi

AT1	pirmā līmeņa papildu kapitāls	MNI	mazāk nozīmīga iestāde
BBUK	Bāzeles Banku uzraudzības komiteja	MSS	maksimāli sadalāmā summa
BSND	Banku sanācības un noregulējuma direktīva	MREL	minimālās pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasības
KPP	kapitāla pietiekamības paziņojums	VKI	valsts kompetentā iestāde
CBR	apvienoto rezervju prasība	OCR	kopējās kapitāla prasības (TSCR+CBR)
CET1	pirmā līmeņa pamata kapitāls	P1R	1. pīlāra kapitāla prasības
CRD IV	Kapitāla prasību direktīva	P2G	2. pīlāra kapitāla norādes
CVA	kredīta vērtības korekcija	P2R	2. pīlāra kapitāla prasības
DTA	atliktā nodokļa aktīvi	PRLI	pieļaujamā risku līmeņa ietvars
EBI	Eiropas Banku iestāde	NI	nozīmīga iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka	UPNP	uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas process
FSP	Finanšu stabilitātes padome	VUM	Vienotais uzraudzības mehānisms
IKPNP	Iekšējais kapitāla pietiekamības novērtēšanas process	KRDV	kopējā riska darījumu vērtība
ILAAP	Iekšējais likviditātes pietiekamības novērtēšanas process	IMMP	iekšējo modeļu mērķpārbaude
IRB	uz iekšējiem reitingiem balstīts	TSCR	kopējās UPNP kapitāla prasības (P1R+P2R)
IRRBB	netirdzniecības portfeļa procentu likmju risks		

© Eiropas Centrālā banka, 2018

Pasta adrese: 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis: +49 69 1344 0
Interneta vietne: www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.